

प्रतिपदाद्याश्रुतसुस्त्रिंशद्योमेवादीनां राशीनां संवन्धिनाः पंचमी प्रत्येकं मेवादीनां संवन्धिनी पराः ष
 ष्ठाद्याः परेषां सिंहदीनां परत एकादश्याद्याधनुरादीनां पंचमी सर्वेषां ॥ प्रतिपदामेषः ॥ द्वितीया वृ
 षः ॥ तृतीया मिथुनः ॥ चतुर्थयादेक कुंठः ॥ परां वृश्चाद्याः षष्ठी सिंहः ॥ सप्तमी कन्या ॥ अष्टमी तुला ॥ नव
 मी वृश्चिकः ॥ दशमी वत्सरो भानाः ॥ दशमी प्रथमयादे सिंहः ॥ द्वितीययादे कन्या ॥ तृतीययादे तुला ॥

अथ कूरग्रहाकांतराशिवशेन तिथिदोषमुपजात्याह ॥ आद्याश्रुतसुः कि
 यपूर्वकानां मेवांचतुस्त्रिंशद्वि पंचमी स्यात् ॥ पराः परेषां परतस्त्रयेव स
 कूरराशेरशुभान्तिथिः स्यात् ॥ ११ ॥ नो विंदाय नमः ॥ शुभं ॥

चतुर्थयादे वृश्चिकः ॥ परतः एकादशी धनुः ॥ द्वादशी मकरः ॥ त्रयोदशी कुंभः ॥ चतुर्दशी मीनः ॥
 सितासिता पूषिनि प्रथमयादे धनुः ॥ द्वितीययादे मकरः ॥ तृतीययादे कुंभः ॥ चतुर्थयादे मीनः ॥
 एषां कूरराशिवशेन शुभान्तिथिः ॥ प्रतिपत्तमेघः ॥ पंचमी प्रथमयादे मेघः ॥ षष्ठी सिंहः कूरः ॥
 दशमी नवमी चतुर्थयादे वृश्चिकः कूरः ॥ द्वादशी त्रयोदशी पूषिनि द्वितीय तृतीये कूरः ॥ ११ ॥

एकाक्षरास्तिथयोदधा न वंति ॥ धनुर्मानिस्थे रवौ द्वितीयादधा ॥ पूर्वश्राधाप्रथमेत्यर्थः ॥ हवकुं
भस्थे वतुथदिग्धा ॥ कर्कमेवस्थे वही ॥ मिथुनकन्यास्थे ॥ हमी ॥ सिंहहृष्टिकौ दशमी ॥ तुलामकरेष्टा
दशीदग्धेति प्रत्येकं संवध्यते ॥ भास्करः ॥ तिथिर्विरुद्धा यदि भंतु शस्तं तत्रोदिते न्यौ निशिकर्मकार्यं

यत्र राशिस्थिते सूर्येतिथयो दुष्टवसंतति लके नाह ॥ एकाक्षरादिनकरेतिथ
यो द्वितीया पूर्वधनुः राफरयो हवकुं भयोश्च ॥ कर्कजियोश्च मिथुनावल्यो मृ
नेतु कौर्पस्तुलामकरयोश्च न वन्निदग्धाः ॥ १५ ॥ अथ तिथिबुद्धंतधावनं निधि
र्द्धवो यजात्याह ॥ नष्टे नु वही प्रतिपत्सु धीमान् न जानुदंतोत्कषां विदध्यात् ॥
कुर्वन्निवाप्रोतितदा शुनूनं लक्ष्मीकुलज्ञातिजनो यधार्त ॥ १३ ॥ शुन ॥

धिहो विरुद्धेतिथि पूजितायां दिने शुनूं कर्मविधेयमाहुः ॥ १२ ॥ नष्टे नु रमा वास्या वही प्रति
पत्सु जानु कदा विदविधीमान् पुरुषः दंतधावनं न कुर्यात् ॥ दर्शे लक्ष्मीनाशः ॥ वक्ष्यां कुलनाशः ॥
प्रतिपदि ज्ञाननाशः ॥ तथा ॥ दंतकाष्ठे कुलज्ञातिदुष्टनाशो यथा कुमं ॥ जायते वक्ष्यामावास्या
प्रतिपत्सु कृते सतीति स्मृति वाक्यात् ॥ नूनं निश्चितं ॥ एतां तिथयस्तत्कालिकी गद्याः ॥ १३ ॥

दशमीस्नातुर्जनस्य पुत्रं निहंति । द्वितीया एतदुभयं पुत्रार्थं निहंति । मलस्नानविषयं ॥ भास्करः ॥
स्नातुस्तनूजान् दशमीत्रयोदश्यर्थं द्वितीयादितयं निहंति । मलापरस्नाननिषेध एव न नित्यं नैमित्तिक
ककाम्यबाधः । त्रयोदश्यां द्वितीयायां दशम्यां च विशेषतः । शुद्धविद्वत्त्रिधाः स्नानं नावरेयुः कदाच
नः । सप्तम्यावास्या नवमीषु वामलकस्नानं लक्ष्मीनाशयेत् ॥ त्रयोदशीं ह्यहंति ॥ १४ ॥ बह्वीः

अथ द्वितीयादशमीत्रयोदशीषु स्नातुः वसंततिलकेनाह ॥ स्नातुर्जनस्य द
शमीतनयं त्रयोदश्यर्थं निहंत्युभयमेतदपि द्वितीया । सप्तम्यानिंदुनवमी
षु वसंतदिबुः स्नायात्कदाचिदपि नामलकैर्मनुष्यः ॥ १४ ॥ अथ तैलमांस
शौलमैथुनानां मुयजातिकाह ॥ बह्वीषु तैलं वलमष्टमीषु शौरं क्रियां वैवव
तुर्दशीषु । स्त्रीसेवनं नष्टकलासु पुंसामायुः स्याद्यं मुनयो वदन्ति ॥ १५ ॥

षु तैलं । वतुर्दशीषु शीलं । अष्टमीषु मांसं । नष्टकलाश्रमावास्याषु मैथुनं । एतत्तत्कारयेत् ।
सर्वेषां वर्यं । एतातिथयस्तत्कालिकाज्ञेयाः । पुसां एतत्सर्वं कृतं श्रायुः स्यं मुनयो वदन्ति ॥
तथा ॥ कुहूषाणेन्दुसंक्रांतौ वतुर्दश्यष्टमीषु व । वचनं वलहीनस्य तैलस्त्रीमांसनशर्णं ॥ १५ ॥

शुद्ध्यां शुक्रायां कृष्णायां वारिके लं न भक्षयेत् नवम्यां कपालं दशम्यां विविंशं एकादश्यां न
खं द्वादश्यां वसति त्रयोदश्यां तिलानि न भक्षयेत् यथा शीघ्रं भक्षणं न रक्षयात् तथाष्टम्यां नाला
करं भक्षणं एवं कपालादीनां एतच्च विष्णु बलिषु विधाने दर्शयितुं वशीषा दीष्टा जाताः ॥ १६ ॥

शुद्ध्यादिषु ये धाम भक्षणं श्रयिष्यात् ॥ शुद्ध्यादिषु नाद्या दूष्यतीति शुः
कदापि न विविधान् शीघ्रं कपालान्वाणि न खवसति तिलानि व कुमेशः ॥
१६ ॥ कृष्णिनामा वास्योर्लक्षणमुपजात्याह ॥ राकानुमत्याविति कृ
ष्णिनास्योरात्रिषु दृष्टेन्दुवशाद्भवेतां कुहूः सिनीवाल्यापिनष्टदृष्टेव
देस्मृतेवासितयं च दर्शयेत् ॥ १७ ॥ गोपालाय नमामि ॥ शुभं ॥

रात्रौ सूर्यास्तादनंतरं दृष्टे चंद्रे राकानामभवति दिवा शेषे दृष्टे चंद्रे शुभमिति दर्शयित्वा
त्रिशेषे दृष्टे सिनीवाली शुद्धे कुहूः ॥ १७ ॥

यदा जाड्यदा परपत्ने हस्ते रवौ मघा सुखं कुथां मघान्नमंत्रं न दानं ज्ञाया। जाड्यदमासस्य गृहो वि
शुभयोगस्याच ता नुपपत्ता सौ ता यते। आ देसा गजकाया पुण्यै रवाप्यते॥२१॥ यत्र तिथौ एको वा रस्ति वि
दया वसानं स्पृशति तदवमदिनं कृत्वा र्यै रुहं॥ यः पुनस्तिथिरक्तां त्रयस्य राद्रिवति सत्रिदिस्य कृ। यथा द
शमी रात्रौ रोषे स्तोका जुत्वा द्वितीये द्विष दिधति काव भूत्वा तृतीये द्विदि विमात्रं वदुते सा बोनी लिनी॥

शुभगजकाया॥ रुहपत्ने त्रयोदश्यां मघा सिंदुः करे रविः। यदा तदा गजका
या आ दे पुण्यै रवाप्यते॥२२॥ यत्रैकः स्पृशति तिथिदया वसानं वारश्चेदवमदि
नं तदुक्तमार्यैः। यः स्पृशति त्रिविधस्य वाक्त्रिदिस्य कृ स पुनरिदं द
यं वने रुं॥२३॥

पुनमन्त्रास्वपि। ७ यो जनमाह। रुदं दयं वने रुं यावदवमत्रिदिस्य शोभा गस्तावन्ननु नं कर्म कृ यदि
त्ययः। तयाव पारपा॥ तिथिदयं भवत्येको वीरश्चेदवमं स्मृतं। त्रिवारं स्पृशति तिथिस्त्रैकः त्रिदिनस्य
कृतं दुष्यते॥ अहस्य शोभा मय देवमुक्तं न तत्र यत्नात् रुति भिविधेयं। विवाह्यात्रा शुभपुष्टि कर्म
सर्वं निकार्यं त्रिदिनं स्पृशति॥२३॥

यांति विद्याया रविरस्तं याति सर्वधर्मकार्येषु सा पूर्णा ज्ञेया ॥ दिनशेषे मुकुत्रं व्यापिनी यदि सूर्यास्ति मनं यावत्तद्य दृष्टि
काः प्राप्नोति सा तिथिधर्मयस्ति स्यांति यावत्तु क्लृप्तं कर्म कार्यं ॥ व्यासः ॥ यांति चिंतमनु प्राप्य स्यांति दिवाकरः ॥ सा तिथिः
सकला ज्ञेया स्नानदानादिकर्मसु ॥ मुद्राप्नुयस गवितुं ज्ञेयं तत्रिंशु दूत्रादिक व्यापिनी ज्ञेया ॥ तत्रेदं प्रमाणं यांति चिं प्रा
प्य रविरस्तं याति सा सर्वधर्मकार्येषु पूर्णा ज्ञेया ॥ दिनशेषे मुकुत्रं त्रयं प्रमाणं ॥ एतद्वा मावास्यादि पितृकार्यं विषये ज्ञे
या ॥ व्यासः ॥ दृष्टव्यं डासिनी बाली काया विधेस्तु सा द्विकैः ॥ नष्टवंडा कुहूः काया त्रिद्वैविधेयै रत्रिकैः ॥ तिथिं ज्ञेयं ति
नी बाली तिथि दृष्टौ कुहू मता ॥ सोम्ये मुकुत्रे कुहू ज्ञेया वेदवेदांगत्रेदिभिः ॥ त्रिंशु कुत्र निकर्तव्या पूर्वादि राः पराविता ॥ कुहू
रक्ष्युभिः काया यथेष्टं सामगादिभिः ॥ ज्ञावालिः ॥ प्रतिपत्सु मावास्या पूर्वाङ्ग व्यापिनी यदि ॥ जूत विद्वैवसा काया पि
तृकर्मणि सर्वदा ॥ गृहस्थधर्मसमुच्चये ॥ पश्चिंशौ क्षीर्णमासी व वितुः सां वत्सरं दिनं ॥ पूर्वविद्वम कुर्वाणो न रं कं प्र
तिपद्यते ॥ न विष्योत्तरे ॥ पूर्वाङ्गे देविकं कार्यं मयराङ्गे तु यैतृकं ॥ एको दिष्टं तु मध्याङ्गे प्रातर्दृष्टि निमित्तकं ॥ देवका
र्ये पूर्वाङ्ग व्यापिनी तिथिर्गद्या ॥ न त्पपुराणो ॥ तिथि प्राप्नु सूर्याणां तु द्रुयोद्या मुनयो विद्वः ॥ पित्रो मूलं तिथेः प्रो
क्लं धर्मज्ञैः शास्त्रविंतकैः ॥ ज्ञावालिः विज्ञा तु या वष्टी शिव विद्या तु सप्तमी ॥ जूत विद्वसिनी बाली न त्वेता सुवर्तं वरेत ॥
न विष्योत्तरे ॥ प्रतिपत्सदिनी या स्यात् द्वितीया प्रतिपद्युता ॥ काया द्वितीयया सा दुर्नितृतीया कदाचन ॥ चतुर्थी
संयुता काया तृतीया सर्वदैवहि ॥ तृतीया संयुता काया निपं वम्यां चतुर्थिका ॥ चतुर्थी संयुता काया निषध्या पंचमी
तिथिः ॥ वष्टी वसप्तमी तात ते प्यन्योन्यं समाश्रिते ॥ न वष्टी सप्तमी युक्ता सप्तमी वाष्टमी युता ॥ न वम्यां सह काया स्या
दष्टमी न वमी तथा ॥ न कुयत्रि वमी तात दशम्या व कदाचन ॥ संपूर्णा दशमी काया पूर्व्या परया तथा ॥ युक्ता तु द
शां क्रिया श्रतः सा सवतो मुखी ॥ द्वादश्यैकादशी काया द्वादश्या व त्रयोदशी ॥ सदा काया त्रयोदश्या न युक्ता चतुर्द
शी ॥ यौ एमा स्या युता सा स्या चतुर्दश्या व पूर्णिमा ॥ प्रतिपद्वाप्य मावास्या तिथि युग्मे म ह त्फलं ॥ एवं विधिं विदधे प्राग्

विधानवित् ॥ तो न्याया कुरुते मो हा नूनं संपत्ते धमः ॥ निधि वृद्धो पुनरुत्तरै वति धि दौ वकी ॥ भविष्ये ॥ यथा द्वादशभि मासै
 मासो वृद्धो मसि शुभः तथा निधिः न होरात्रात् वृद्धः प्रोक्तो मलि शुभः ॥ तथा ॥ मसि शुभः पूज्य मासो मासो देवः तथोत्तरा ॥ त्याज्या
 ज्ञानि स्रथा वृद्धो गोघा वै वस दोत्तरा ॥ ॥ जन्मा ह्यमी ॥ भविष्ये ॥ प्राजापत्य मसि संयुक्ता कृत्वा न भवि वा ह्यमी ॥ मुदुत्तमि पिल ये तसे
 वो मो आ म हा फला ॥ यद्यं कां शे ना विरोहिणी युक्ता भवति न दारो हि एष ह्यमी न्यु चते ॥ स्कंदे ॥ प्राजापत्य मसि संयुक्ता मु ह्यमी तु
 यदा भवेत् ॥ आवाणे व दुले सा तु सर्व पाप पुणा शिनी ॥ जयं पु एव कुरुते जयं ती तेन तां विदुः ॥ यदि वा ह्यरात्रे रोहिणी योग स्र
 था पूवा वा परा वा उ च वा विरो व क सा कां सि धि सु यो ज्ञा ॥ पू व यि मु यो घ रो तु पार णं न व मी नु कौ वि धे यं ॥ ॥ शुभ दु व ह्यमी ॥
 शु क्रे मा डे प दे ना सि द्वा सं ज्ञा ह्यमी तथा ॥ सिंह स्ते सा व कर्तव्या न क न्या स्ते कदा वनः ॥ सिंह स्ते वो त्र मा सूर्ये नु दि ते मु नि स ह्यमे
 ह्यत त्रै व क र्तव्या सर्व कामा र्थ सि द्धये ॥ न ज्ञ स्य च ति रे के न मु ह्यमी ना नु पू जयेत् ॥ ततो त्याज्यं न वे त्र त्पां का क्त्वं ध्या व ज्ञा यते ॥ शुभ
 नि धि नि र्म य मु य ज्ञा त्या ह ॥ शु वा पा या मा म स्त मु ये ति भा नु सि धि मु दू त्र त्र य वा हि नी व ॥ ध र्म स्य कृ ते शु बि ले
 पु य णं वि दं ति तां का ल वि दः पुरा णाः ॥ २४ ॥ इति श्री भट्टी त्प ल वि र वि ता यां नि धि पु क र णं दि ती यं शु र्ग ॥ १६

स्र दु द ये प्रा णो पू जये द म तो प्र वां ॥ वै ध यं पु त्र शो कं व द श ज्ञा नि पं व व ॥ क र्मां ग ते सा वि त रि पू जये द ज रा म रां ॥ वि व क न्या न वे
 ता तु स प्र ज्ञा नि पं व व ॥ आ वा णे कृ त्त प से तु पू जये द म तो प्र वां ॥ स प्र ज्ञा न क र्त्तव्या यं द द्य ते का पि वा ह्यमी ॥ शु भि मा से तु सं प्रा णे न भ
 स्ते नु द यो र वि ॥ शु वा डु र्वा क्य क र्त्तव्या त त्र दो षा न वि द्य ते ॥ उ घा न क र रा र य वि त्रि क मे घ पू ज ह्य व ह्यमी कृ ल वि दू ह क ज्ञा ग रा णि ॥ स्त्री णां उ
 त नि नि सि ला नि व वा धि का नि त्रै वो द ये घ ट् मु ने स्तु क दा पि कृ य ति ॥ ॥ पू का द शी ॥ व सि ह्य सं हि ता यां ॥ स उ ह्य हा स गो ग घ्रेः स लु रा
 यो ग्नु रू त र्ग ॥ वि चे द या ति यो मो हा दे का द श्यो ति ता सि ते ॥ स्कंदे ॥ न का य नि धि वृ द्धो तु य म्म वृ द्धो तु या व ति ॥ शु वा णे न व सं यु क्ता
 नो यो यै का द शी त दा ॥ वि षु ध र्मे ॥ प वा न्यु त ज्ञा न धे धा वी रा डु ग नि क क्ष ये ॥ नं दा पू णा मे पि त्य क्ता भ ड मे वो च वा स ये त ॥ मा क ह्ये
 पि ॥ न व मी द श मी वि ड् न व त्पे का द शी दि नं ॥ ज्ञा मा सु र स्य त न्यु एव आ सु रं व ति वि त्र यं ॥ उ द ये जी द र मी ख ल्यै का द शी स क र्त्त दि नं
 का द री व उ वा का ते रा ज्ञ सा नां दि न त्र यं ॥ पुरा ण स मु द्र ये ॥ आ प्रा का सि त य त्ते व मे त्र शु व ण रे व ती ॥ पार नं तु न कु री त या व त्र नु
 द ने हरिः ॥ भै त्र स्य पु थ मे पा दे मु दु पा दे तु रे व ती ॥ पार णं तु न कु री त शु व णं स क सं य दि ॥ हरे द्वा द शी ॥ शु र म ति वि स्त रे ण ॥
 वं दे व का र्ये ति धि रू द य आ पि नी पि तृ का र्ये त्व स्र था पि नी ग्रा क्ता ॥ त स्मा त् ध र्म स्य कृ ते शु बि ले पु य णं वि दं ति तां का ल वि दः पुरा

इति श्री भट्टी त्प ल वि र वि ता यां नि धि पु क र णं दि ती यं शु र्ग ॥ १६

अथ वारपुकराणां ॥ अत्र सूर्यादिगृहाणां देवाः पुनरधिदेवता आह ॥ मुनिवरैः गणादिभिः सूर्यादितः क्रमेण अधिप
तयः कथिताः ॥ यथा सूर्याधिपतिः शिवः । वंदाधिपः गौरी । भोमस्याभिजः । बुधस्य विष्णुः । जीवस्य ब्रह्मा । शुकस्य
इन्द्रः । शनेः यमः ॥ अथ प्रत्यधिदेवताः । यथा रवेर्विक्रिः । बंदास्यां बुधः । भोमस्य भूमिः । बुधस्य हरिः । जीवस्य इन्द्रः ।
शुकस्य इडाणी । शने ब्रह्मा । इति प्रत्यधिदेवताः ॥ १ ॥ राज्ञाभिषेव नैतत्सर्वमंगलं पौष्टिकादिभ्यां न गमनं सेवा
अथ गणाः । गोभ्यात्रा । वंक्रिकायं धातुघटनं । गुल्मादिदाहादिकं । मंत्रसाधनं । जैषज्यकर्म । शस्त्रघटनं । धातुकर्म ।
ओल्लिकं वस्त्रां वनफलकं । काष्ठसंगृहणं संगमः । विक्रियादिपतत्सर्वे रवौ वारे विदध्यात् । आदिगृहाणां न्या

सूर्यादितः शिवशिवाग्निजविष्णुकेतुकाः क्रमेण यतः कथिता ग्रहाणां । वस्तुनूनिह
रिशकुसवी विरिं विस्तेवां पुन मुनिवरेः प्रतिदेवताः स्मृ ॥ १ ॥ रविवारकृत्यं ॥ राजा भिवेकोत्स
वयानसेवा नोवद्रिमं त्रौ वधशस्त्र कर्म । सुवर्णतिमौर्त्तिकवर्मकावृत्तसंगमय एयादिरवो
विदध्यात् ॥ २ ॥ सोमवारकृत्यं ॥ शंखावुमुक्ता रजते सुभोज्यस्त्री वृक्षकृष्णं बुवि नूयणां गी
तकुतुक्षीरविकारमृगीपुष्पां वरारं भणामि नुवारे ॥ ३ ॥ गोविंदाय नमः ॥ ॥

लपर्वतगोकाननयशोदृशमृत्स्थिनखाश्मयुद्रविद्यादीनि॥आत्करः॥द्यालोर्षधिरगोयकाननयशोयुद्धोर्ष
कान्तिद्रुमन्तद्वावृत्स्थिनखाश्मतामुकनकासौयोवधीविक्रियाः।गोपाण्यायुधवस्त्रकर्मनृत्यतःसेवात्रिवेकेन
एकैक्यद्वाराणकर्मज्ञानुदिवसेमंत्रप्रयोगोत्सवात्॥२॥शंखं।प्रसिद्धः।कमलं।मौक्तिकं।रजतं।इन्द्रभोज्यं
स्त्रीकार्यं।हृत्सारोपनं।कृषिः।ब्रह्मकर्मः।विभूषणदि।गीतं।ऋतुयज्ञः।सीरविकाराः।कूर्विकादयः।महि
ष्यादिपशुकर्मः।पुष्पां।वस्त्रां।पद्मां।मारं।णमिदुवारं।कार्यं॥मीनयराक्रमः॥शुक्लाप्रशंखमणिभूषणम
गलादिभूषणं।शुभोजनवनिताययसांतस्तृणां।सौभाग्यसेवाविधिसिद्धिपुष्टिमास्यादिकानां।पितृकर्मणां॥

आरंभसिद्धिसेहिमांशोः रंभोदयेकेनुगतेयगस्मिन् ॥३॥

जौम तारकृत्यां॥ जेदस्तु नीय उपायः शत्रु दुर्गादि विदारणं वा। श्रु नृत्य मस त्प्रावणं। स्नेय श्रौराणं। विषं
 विष दानादि। श्रु निदं हिनादि। शस्त्र घटनादि। वेदनादि वा। बधो बंधनं। श्रु निघात स्ताउनां। श्राहवः सं
 ग्रामः। शाश्वतं शक्यः। दंभ पाषाण कर्म। सेना सेन्य करणं। निवेशः परत्र दुर्ग निवेशनादि। श्राकरः ख
 नि पुवेशादि। धातुः स्वर्णादि प्रवालादि पतत्कार्यं भौम तारे विदध्यात्॥ श्रादिगृहणात्॥ तथा वचो

भेदानृत स्नेय विषा निशस्त्र वंधा निघाता हवशा क्षुदं भान्।
 सेनानिवेशा कर धातु हेम प्रवाला कार्यादि कुजे विदध्यात्॥४॥

१७

जः॥ धात्वा करादि कनक कलन प्रवाल शस्त्राभिघात क दुर्तिकृ विघाटनीनां॥ कूरत्वर क कुरु
 मडुमर क वौर्यं कूटा हि पाश जनिन स्य व भूभृता वि॥ दुर्ग दुर्ग म वेदन भेद कारां मृगय कौशल्य क
 वि क्रियाणां। भिक्षु म पाधून् कुमार कूर शाश्वतिनाशास्त्र परिगृहाणां। राजाभिषेका हव उष्ट्र दंति
 सेतु विधानां कृषिकर्मणां च। वाद स्य व भान न य स्य वा रेणार्त्त न सिद्धि मुनयो वदंति॥ ४॥ ॥

बुधवारकृत्यं नेपथ्यः रांगरा। कथयिष्यामि। अथ यनं गीताविकाहा ॥ सावयथा ॥ गीतकला. वाद्यकला
 नृत्यकला. मंगलकला. पवित्रकला. खेतिनकला. व्याख्यानकला. युद्धकला. नायकला. व्याकरणकला
 छंदकला. शास्त्रकला. मुलंकारकला. दशनिकला. मुनिधनकला. धातुकला. धर्मकला. सुर्थकला. काम
 कला. वचकला. बुद्धिकला. शौचकला. विचारकला. उच्चाटकला. मंत्रकला. वस्त्रकला. कुसुमकला. इ
 उज्जालकला. छुरिकला. स्नेहकला. साज्यकला. प्रयोगकला. गंधकला. वासकला. रत्नकला. पुत्रक
 ला. भावितकला. विनयकला. वाणिज्यकला. आयुधकला. नियुक्तकला. समीपकला. वर्तनकला. ह

नेपथ्यपाण्याध्ययनं कलाश्च. शिल्पादिसेवालिपिलेखनादि। धातुकि
 याकांचनयुक्तिसंधि. धायामवादांश्च बुधो विदधात् ॥ ५ ॥ शुभं ॥

स्त्रिकला. मुश्चकला. गोकला. नरवैद्यकला. हस्तीवैद्यकला. मुश्चवैद्यकला. श्रीकला. पत्रिकला.
 लेखकला. वित्रकला. कोष्ठकला. पाषाणकला. पृथक्कला. छद्मकला. डोहकला. उत्तरकला. सत्त्व
 कला. शास्त्रिकला. शृंगारकला. विलासकला. नीतिकला. शकुनकला. जीउनकला. संयोगकला
 योगकला. हस्तकला. सूत्रकला. परवित्रकला. ७२ शतिकलारत्नकोषोक्ता ॥ शिल्पविद्या। सेवास्वा
 म्याश्रयं। लिपिनानि देशीयासरशिमा। लेखनं। धातु. खलु वित्रलादिः। क्रियानैष्ठिकादि। सुवर्णके
 मः। मेलनं। संधानं। धायामः। वादस्तकविद्या। एते बुधवारकाव्याप्ति आदि राक्षस। नीलमणिमहीसु
 गंधवस्त्रविद्या उत मंत्रमायादं नद्रममंगल्यकायध्वजपुष्टिबौध्दधर्मवर्णवीजोपि साधारण

॥ इति मंत्राचारसंज्ञा ॥ ५ ॥

शुभशुक्लवारकृत्यं॥ धर्मारंभः। क्रियानैष्ठिक। शुभप्रशान्तगर्भादिनादि। होमादि। विद्याभ्यासव्रतबंधादि।
 मांगल्यं विवाहादि। हेमधारणं। पट्टवस्त्रादिधारणं। वेश्मभूषणादि। यात्रा। रथाश्वप्रवाहनादि। भैषज्यं
 विभूषणादि। घटनधारणं। ऐतत्कर्मसुरमंत्रिणोद्भिदिने विदध्यात्॥ आदिगृहणात्॥ हृष्याग्निकृष
 कृत्रवामरपाथिविदेवसभाहोमव्रतज्ञानारंभपुरस्थिरदेवपितृविप्रक्रियासत्यधनुःशिल्परक्षादि।
 भोजः। रौप्यस्वर्णतुरंगदंतिष्टवनकुत्राणिवश्यौषधीभूषावामरपाथिवामरसदोषमश्रियाः पौष्टिकं।

धर्मक्रियापौष्टिकयज्ञविद्यामांगल्यहेमांबरवेश्मयात्रा। रथाश्वभैषज्यविभू
 षणादिकार्यविदध्यात्सुरमंत्रिणोद्भिदिने॥ ६ ॥ स्त्रीगीतशय्यामणिरत्नगंधव
 त्त्रोत्सवालंकरणादिकर्म। भूषणयोगोकोशकृषिक्रियाश्च। सिद्धान्तिशुक्रस्य
 दिने समस्ताः॥ ७ ॥

यात्रामंगलहोमयज्ञविधयः शास्त्रं मनोसुव्रतज्ञानारंभपुरस्थिरामरपितृव्रतक्रियाः सत्यवाक॥ ६ ॥
 शुभवारकृत्यं॥ स्त्रीगीतमंगलादि। शयनी। मणिकादि। रत्नं हीरादि। गंधः कर्पूरमृगमदादियरिम
 लं। वस्त्रकर्म। उत्सवादि। कुलं करणादि। भूषणं भूक्रियाणं। गोकर्म। कोशो भ्रातृरसंबन्धनादि।
 कृषिक्रिया। शुक्रस्य वारे सिद्धान्ति॥ आदिगृहणात्। हस्तवेद्यादि। भोजः। नानारत्नविभूषणं वर
 वधूहस्ताश्वेवोभूवोरम्याहासविलासवाहनमणीपंबोघवारेश्वः। वतुडिस्फटिको कुजानिग
 मनोहाहृदिपागो निषकानित्यं मंगलपौष्टिकानिव्रतयास्यानं भुजिष्यान्नः॥ शाकारः सरलः सिद्धिः

शुभवारकृत्यं॥ स्त्रीगीतमंगलादि। शयनी। मणिकादि। रत्नं हीरादि। गंधः कर्पूरमृगमदादियरिम
 लं। वस्त्रकर्म। उत्सवादि। कुलं करणादि। भूषणं भूक्रियाणं। गोकर्म। कोशो भ्रातृरसंबन्धनादि।
 कृषिक्रिया। शुक्रस्य वारे सिद्धान्ति॥ आदिगृहणात्। हस्तवेद्यादि। भोजः। नानारत्नविभूषणं वर
 वधूहस्ताश्वेवोभूवोरम्याहासविलासवाहनमणीपंबोघवारेश्वः। वतुडिस्फटिको कुजानिग
 मनोहाहृदिपागो निषकानित्यं मंगलपौष्टिकानिव्रतयास्यानं भुजिष्यान्नः॥ शाकारः सरलः सिद्धिः

शनिवारकृत्यं॥ लोहकर्म। पाषाणकर्म। सीसप्रसिद्धं। शत्रुदमनं। दासकर्म। पापं। असत्यभाषणं। वीर्यं। विष
 दानं। मद्यारंभः। गृहप्रवेशः। गजबंधः। दीप्ताकर्म। स्थिरकर्म। दि। एते शनिदिने कुर्यात्॥ आदिगृहणतः॥ अज
 स्थिरविनीतकराणां दुर्जनशरभमेव मद्यतिलनोकर्मकंठकभृतकविद्यहेतुपाशसंकीर्णभाषाणि॥
 भास्करः॥ दासाजस्य विराविनीतकरलाश्वराः खलाः सौरिभाः कुराभूत्पुसीसंकासववियणूवसुताहो
 दितं। नीलीवर्मतिलाश्मकंठकतपो रंगे प्रवेशकुरव कुरवो भृतनीवकर्मरिपुबंधोदाहबंधादयः॥ ८॥

लोहाश्मसीसित्रपुशत्रुदासपाषाणतस्तेयविधासवायं। गेहप्रवेशदिवबंधदी =
 शास्थिरं व कर्मकं सुते क्रि कुर्यात्॥ ८॥ रविः स्थिरः शीतकरश्चरश्चमहीजगुः ५
 शशिजश्रुमिश्रः। लघुः सुरेज्यो भृगुज्यो मृदुश्चरानि श्रुतीक्षाः कथितो मुनीन्दैः॥ ९॥
 रविस्त्यायं कांतिं विनैरतिशशीभूमितनयो मृत्तिलं श्रीवां डिः सुरपतिं गुरुवित्रह
 राणां विपत्तिं दैत्यानां गुरुखिलभोगानुभवं नृणां तैलाभ्यंगस्तपदि कुरुते सूर्य
 स्थिरादिसंज्ञा॥ रविवारात् स्थिरः। शीतकरः। श्रुत्युगं। मिश्रः। लघुः। मृदुः। तीक्षाः। शति मुनीन्दैः कथितः॥
 फलं। स्थिरवरो गमिश्रलघुमृदुतीक्षाः। निकायति॥ ९॥ तैलाभ्यंगफलं॥ सपदि सेंदः प्रत्येकं॥ रविवा
 रै तैलाभ्यंगान् मनोता वंददाति। कांतिं बंडः। नौमे मृत्तिं। कुधोलं श्रीवां डिः। गुरुः। हानिं। श्रुजो विष
 कस्त्रानवर्जितदद्यान्तरयुते तैलेन दोषः॥ भास्करः॥ शार्बयंगंधतैलेन वदद्यान्तरविमिश्रितं। श्रुत्य
 द्ययुतं तैलेन दुष्यति कदाचनः॥ १० ॥

शुभविशेषतैलनिषेधस्तानाह॥रविवारे।भौमवारे।संक्रांतिकारे।वैधृतौद्यतीपातयोगेवा
यज्ञमध्येशुद्ध्यां।भडायां।षष्ठांयज्ञदयेवि।यवसुदशः।पौर्णमासीग्रहणं।एषुतैलाभ्यं

नाकारिवारेनवसंक्रमेपि।नवैधृतौनद्यतीपात
योगे।नयज्ञमध्येनवविष्टिषष्ठोरभ्यंगइत्येन
वयवसूक्तः॥११॥

गःइहःशुभोनेत्यर्थः।तिथाव।शनैश्चरदिनेषांप्रेतैलाभ्यंगंकरोतियः।नायमृत्युभवेत्त
स्यजात्यन्यःसोक्तंनंदनं॥यवगि॥वतुर्दश्यष्टमीवैवकुमावास्यावृष्टिर्मा।यवगि॥एतानि
राजेऽरविसंक्रांतिरेववेति॥११॥

अथ वारप्रवृत्तिं ॥ चराक्ष्णदेशान्तरयोर्विद्योनेत्यादिउक्तः ॥ रावाणाराजधान्यां सूर्योदयादुद्धमृगो धनेधोवारप्र
 वृत्तिं मुनयः कथयन्ति ॥ लंकायामेसूयावत् ॥ याम्योत्तरलेखायां सूर्योदयकाले ववारप्रवृत्तिः ॥ उद्धमिति ॥ उद्ध
 णदेशे सूर्योदयानंतरं अष्टमं देशं रात्रिशेषे रेखातः पूर्वदिशो पश्चात्स्थितदेशे बुधराहुदेशान्तरनाडिका
 भिवरिप्रवृत्तिर्भवति ॥ तथोच्यते ॥ त्रिंशन्मेषतुला क्रिकन्यदृषयोः पादोनदन्ताः पलं पंचाशद्यासुरीयसी ॥ ह
 मिथुने पंचाशद्युक्ता मृगो ॥ षट्श्राविशारां राकाः कृतउणाः कर्कधनुः कुंभयोः पंचाशो नितभान्य कौर्षत्रि
 षयोः पादा विताष्टाश्विनः ॥ प्रतिदिनं यावत्तां पलानामन्तरं ॥ तद्यथा ॥ गोसिंहा लिघदेबुवास रमितै रष्टात्र
 रोनेत्रयं कन्यामे षतुला मेषे बुधुदिनं साक्षं पलानां त्रयं ॥ घोक्त्त वैणि कवाय ककुमं करे पंचाशद्युक्त्तं पलं षो

वारप्रवृत्तिं मुनयो वदन्ति सूर्योदयाद्रावणाराजधान्यां ॥ उद्धं न
 थाधोप्यपरत्र तस्मात्तु राक्षदेशान्तरनाडिकाभिः ॥ १२ ॥

कंककृत्कात्तदेवमकरात्तु षट्क्षयं स्यात् ॥ एवमयनं शनिदिनमारभ्या प्रतिदिनोक्तं धलेषु संस्कृते
 बुधदिने दिनमानं भवति ॥ दिनाक्षयटिकाः पंचदश द्वादशांतरं कृते चरांतरधटिकास्तदिने भवन्ति
 ततो दिनाक्षयटिकाः पंचदश द्वादशम्यकुना यदि भवन्ति तदा वरधटिकाभिर्विशोध्य वारप्रवृत्तिः
 मेषादिस्थे तुलादिस्थे वारादौ मेषाद्देवादशां तुलशां कुक्काया विषुवत्काया द्ये कुक्काया वर्गयोगम
 लं विषुवत्कर्णो भवति ॥ यथा इह रातानंदपुरे विषुवत्काया ५१२० विषुवत्कर्णः ॥ ३३ ततो याम्योत्त
 रदेशे स्य देशयो रन्तरयो ज्ञानानि कर्णेन उणापित्वा सहस्रेणाविभजेत्तुल्यं देशान्तरधटिका ॥ अ

यवा योजनाष्टवध्याशौ दैत र्यो जना निविभजेत् । फलं देशांतरं । न तो रेखा पूर्व देशे शुता धनग
ताः । यश्चिमेन्नाणं । न तो देशांतर घटिका नां धन गतानां जन गतानां योगे शुन्यथां न रे त्वितीभि
घटिकाभिदिनिगते रात्रि रोषे वा वा रपु वृत्तिः ॥ सूर्यसिद्धान्ते ॥ वा रपु वृत्तिः प्राग्देशे मय द्विष्यधिके
भवेत् । न देशांतर नाडीभिः पश्चाद्भूतो विनिदिशेत् ॥ १२ ॥ १३ ॥ ॥ रवि वारे यत् कृतं सिद्ध्यति य
वनत पाह ॥ वस्य मान गो वरोक्ते ना विधिना उप वया व हस्यानु कूल स्य ग्रह स्य वारे यथा भी ह्यं यथोक्तं ॥ १५ ॥

वारे ग्रह स्यो य वया व हस्य कार्यं यथा नी कृ मु यै तिति सिद्धिं । भवेत्त दे
वा य वया व हस्य प्रयत्न तत्त दिवसे य सा धीं ॥ १४ ॥ सोम सौम्य उ
रु शुक्र वासराः सर्व कर्म सु भवं तिति सिद्धिदाः । भानु भौम रात्रि वास
रेषु तु षोडशमे व खलु कर्म सिद्ध्यति ॥ १५ ॥ शुभं ॥ १ ॥

राजाभिषेकादिकं कार्यं सिद्धि उयेति प्रयाति । न देव कार्यं जन्म राशेः प्रति कूल वृत्ति निगृहे न
सिद्ध्यति । यदा सरे वृ कवर्ग ही नंत दिवसे वि प्रयत्न तो वि श्रु साध्यं न कार्य मित्यर्थः ॥ १४ ॥
यस्य वारे य उ कृतं सैव वारे कार्यं सोम्य ग्रह वारे सर्वं कार्य मिति रथो द्यत याह ॥ यं उ कुधनु
रु शुक्र वारे सर्व कर्म सु उ क्ते षु नु क्ते षु कार्ये सु सिद्धि कराः । रवि भौम रात्रि वारे षु षो क्ते वि हि त्ति

सिद्ध्यति नान्यत् खलु न सिद्ध्यति ॥ १५ ॥

दुधविशेषमाह ॥ हनिश्रुयेनामा रसरंजनेमांजिष्ठकौसुंभरागयोश्च कर्वाः सुतः सुभदः राजानि
 कादित्थदिवारो वृं सोमसोमगुरुमुकवासरैश्च विदुत्यतिरागे पुनः रविवारं । एवं कांचनालंकराणो भौमः
 लोहकृत्येशनिवारः ॥ ६ ॥ शुचनयां वरपरिधाने वसंततिलकेनाह ॥ रविवारं नवां वरधारणं श्रीगंजं वेत्
 सोमवारं जलाहुं भवति । भौमवारं शोकाय । दुधदिने धनाय । गुरुवारं ज्ञानाय । शुक्रवारं प्रियसंगमाय ।

रात्रौ हिला मारसरंजने कौमांजिष्ठकौसुंभकरागयोश्च । महीसुतः कांचन
 भूषणेषु पतंगसूनुः खलु लोहकार्ये ॥ ६ ॥ श्रीगिरिवोसततमं दुभिराहुमि
 दो भौमे शुवे दुधदिने वभवे धनाय । ज्ञानाय मंत्रिणि वृणौ प्रियसंगमाय मंदे
 मलाय वनवां वरधारणं स्यात् ॥ ७ ॥ भानुमसि सपययति सदा सप्रमात्रेण
 सूनुः भौमि श्रौष्टो वितरति सुखं बोधनः पंचमासान् । सप्तैवेन्दुर्दशसुरगुरुः शु
 क्र एकादशे निशाहर्गिष्ठमृतिमुनयः सौरकार्येषु नूनं ॥ ८ ॥

मंदे मालिन वस्त्रमुक्तां ॥ ७ ॥ सौरकार्येषु नूनं आशुषः सकाशान्मासं रविः सपययति हा निघट्य =
 ति । शनिः सप्रमासान् । भौमो ह्येमासान् । दुधः शुभं पंचमासान् ददाति । वंडः सप्रमासान् । गुरुर्दश =
 मासान् । कवि एकादशमासान् । आशुर्ददातीत्यर्थः । एवं गगादिमुनयः प्राहुः ॥ लखः ॥ सौरे हर
 मासमिहाशुषोक्तः शनैश्चरः सप्रज्जज्ञत्तथा ह्ये । आचार्यमुजे दुधुधाः जमेण दधुर्दशैकादशसप्रपंचा ॥

अथ विविधारंभमंदाक्रांतयाह ॥ १९ ॥ शुक्रबुधवारेषु विद्यारंभो भीष्टार्थं करोति । शुकविद्यारंभे रविर्म
 ध्यमः ॥ बंडो जायं करोति । भौमो मृत्युं करोति । शनैश्चरे पंचत्वं । चतुर्वार्ये एवमाद्या गणादियः कथयंतीत्य
 र्थः ॥ १९ ॥ ॥ पथमकटिका वतु ह्यमपास्य भौमादौ शुद्धप्रहराः त्वाज्यामंगलकार्ये दुः । भौमाद्येव
 त्वा रिघटिका षड्प्रहरा स्थिता । भौमे वतुः उपरि श्रु ह्यपर्यन्तं । शुक्ले परिषादशघटिका पर्यन्तं । शुक्र
 वारे षड्प्रहरा । द्वादशस्योपरि चोत्तरा कला पर्यन्तं । रवि वारे षड्प्रहरा षोडशोपरि विंशति कला पर्यं

विद्यारंभः सुरगुरुसितशेषभीष्टार्थदायी कर्तुं श्रायुश्चिरमपि करोत्यं शु
 मान्मध्यमोत्रा नीहारां शुः भवति जउतायं वता भूमि पुत्रे क्षाया सूना ववि
 वमुनयः कीर्त्तयं त्येवमाद्याः ॥ १९ ॥ मणी विणो षड्प्रहरा द्वितीयादारभ्य
 सर्वेषु विमंगलेषु । भौमो मृत्युः सूर्यबुधा किंवेत्तु सुरैर्जो वारेषु विवर्जय

॥ २० ॥

२१

तं । बुधवासरे षड्प्रहरा विंशोपरि वतु विंशति कला पर्यन्तं । शनैश्चर वारे षड्प्रहरा वतु विंशति
 उपरि श्रु ह्यविंशति कला पर्यन्तं । बंडवासरे षड्प्रहरा शुक्ला विंशोपरि द्वाविंश कला पर्यन्तं । जीवे
 षड्प्रहरे मंगलकर्म विवर्जयति । दिनमानाह भौमादौ षड्प्रहरा ज्ञेया । भौमात्परः शुक्रः । शुक्रात्परः
 रविः । सूर्यात्परः बुधः । बुधात्परः शनिः । शोरात्परः श्रुः । श्रुतात्परः जीवः ॥ महादेवः ॥ भौमे द्वितीयादौ षड्प्र
 हरः । तेष्वेव वारेषु क्रमं बद्धसप्ताहे कश्चिन्न वतु यः कालवेलाः त्वाज्याः ॥ २० ॥ शुभं ॥ ॥

अथ कुलिका नुपयो न्याह ॥ शुक्लवारं तथा संधतु दशदा दशः हृषद्वतु द्विसंख्ये मुकुतैः कुलिकाः
स्युः ॥ रविवारे वतु दशमु कुतैः विवाहा दो वज्याः ॥ सोमवारं कमु कुतैः ॥ भोमे दशमो मुकुतैः ॥ बुधवारं
मो मुकुतैः ॥ गुरुवारं वद ॥ शुक्रवारं वतुथा ॥ शनिवारं द्विमुकुतैः इति दिवा ॥ एकहीनैः त्रिंशु कु
तैः प्रभा ॥ दिनमानस्य रादिमानस्य वा पंचमो भागः ॥ यथा ॥ रवौ त्रयोदश ॥ सोमे पञ्चादश ॥ भोमे नव

मन्वर्कदिन्दन्निषड्विपक्षैरकामु कुतैः कुलिका भवन्ति ॥ दिवा
निरेको रथयामिनीषु ते गहिताः कर्मसु शोभनं बु ॥ २१ ॥ ॥

मः ॥ बुधे सप्तमः ॥ जीवे पंचमः ॥ शुके नृतीयः ॥ शनौ प्रथमो मुकुतौ वज्याः ॥ एते विवाहादिषु क
र्मसु गहिता वजनीयाः ॥ तथा च ॥ उपनयनान्नप्राशनयात्राभिषेककायलिङ्गकुलिकोदयेपिकु
थातित्रिंशु यानां नुपयानि ॥ शुभं हस्त्यवारे यो वलयुक्ता यदा नदा ॥ कुलिको विन दोषः स्या
दरिशो वापिलग्न इति ॥ २१ ॥ ॥

काल होरा नयन मुपतु वज्रया ह॥ वार प्रवृत्ते घटिकाः सूर्योदयादारभ्य इष्टघटिका द्विनिघा कार्याः पंचम
 काः यत्नवन्त न संख्या होराधिपात्र हनु क्रावर्तमानादिनाधिपाद्याः काल होराः प्रथमो रविः ॥ द्वितीय शुक्रः ॥ तृ
 तीय बुधः ॥ चतुर्थ चंद्रः ॥ पंचम मंगलः ॥ षष्ठः शुकः ॥ सप्तम भौमः ॥ पुनरष्टमो रविः ॥ नवमः शुक्रः ॥ दशमो बुधः ॥ एकादश
 श्रुं ॥ द्वादशः शौरः ॥ त्रयोदश इत्या वतुर्द्दशौ भौमः ॥ पुनरविः ॥ शुक्रना प्रकारेण दिन रात्रि मध्ये होराधिपात्र वतु विंशतिः ॥
 तथा वक्र सिद्धांते ॥ भगण स्यात्क शनि गुरु भूमिजे रवि शुक्र सौम्य वंडाख्या ॥ यथेवंत हि कथं दिनाधिपाद्याः कक्षा क्रमे
 ण रात्र्याद्या वाराः रवि वंडाख्या ॥ सत्यं दिनाधिपत्यमपि गृहाणां काल होरा वशेनैव वतु विंशते हि संभक्तायास्त्रि को

वार प्रवृत्ते घटिका द्विनिघाः कालाख्य होरा पतयः शरा प्राः ॥ दिनाधिपा
 द्यारवि शुक्र सौम्य शशांक शौरेज्य कुजाः क्रमेशा ॥ २२ ॥ ॥ यस्य गृह
 स्य वारेयत् किं चित्कर्म प्रकीर्तितं ॥ तत्तस्य काल होरायां सर्वमेव विधीय
 ते ॥ २३ ॥ इति श्रीमहोत्पल विरचितायां रत्नमालायां वारप्रकरणं तृतीयं ॥

वशिष्यते ॥ त्रः कक्षा क्रमेण वतुर्द्योवारो भवति ॥ शने रनंतरं रविः ॥ रवे शुक्रः ॥ चंद्रा द्वौ न ॥ यश्च वारः स पंच विंशति
 तमायाः काल होरायाः पतिः ॥ शने रनंतरं रविः ॥ रवे शुक्रः ॥ श्रुतो दिनाधिपाद्या इति ॥ रवे शुक्र गृह रात्रि न्वात प्रथम म
 पादानं ॥ कल्यादि प्रथमं रवि वारा ॥ इष्टघटिका ॥ दि ३ ॥ एतयं वमक्राः ॥ सा पुनो डी ह्यमि तं ता व प्रवतीत्युपप
 त् ॥ २२ ॥ शुभ काल होरा प्रयोजन मनु द्रुमा ह ॥ राजाभिषेकोत्सवादि यस्य वारस्य यावत्कर्म कृत्यं येषां वारे तेसां
 होरायां तत्सर्वं कार्यं क्रियते ॥ सर्वं केवलं प्राशु क्तं ननु पितृभ्यामाणमभि वारायं दिन काल होरायां महाफल
 मित्यर्थः ॥ तथा च ॥ काल होरेति याधानं विवाहादौ विवर्जयेत् ॥ वैधवां पुत्रशोकं वपुं श्रुत्वा वन संशयः ॥ द
 नं दन शम्यारथ तोय सिद्धां च रोचनं ॥ पिप्पलाकं वदनं कुर्याद्विवाहो कार्यं सिद्धये ॥ २३ ॥ इति श्रीमहोत्पल विर

काश्यां वारप्रकरणं तृतीयं

शुभयोगप्रकरणां॥ क्रमेण विष्कुंभादययोगा भवन्ति॥ यस्य यादवनामा तस्य तादृक् सममेव फलं॥ यथा विष्कुं
 मकायसिद्धिः॥ उदमन्ययोगो निजनामतुल्यः॥ १॥ २॥ ३॥ शुभविरुद्धयोगा स्नातुपजात्याह॥ ये योगा विरुद्धसंज्ञा
 विष्कुंभगंतिगण्डशूलयाघातवज्राद्याः तेषां श्रायं प्रथमयादं शुनिहं॥ वैधृतीयतिपातयोस्तु सर्वविषादः
 शुनिहं॥ परिघस्य क्ववर्द्धि शुनिहं॥ ४॥

शुभयोगप्रकरणां॥ क्रमशो भवन्ति योगाः विष्कुंभाधीतिरूपरिवायुष्मान्॥ सौभाग्ये
 शोभनाख्यावतिगण्डाय सुकमवि॥ १॥ धृतिशूलगंडद्विष्कुंभनामानो भवन्त्यथो न्येव॥
 याघातहर्षणखौवजं शुद्धिर्धृतिपातः॥ २॥ तदनुवरीयान् परिघः शिवसिद्धौ साध्यश्रु
 भश्रुकाः॥ वृत्तेन्द्रो वैधृतिरिति नाम समानफलं श्रुत्युः॥ ३॥ विरुद्धयोगा वज्रा स्नातुपजा
 त्याह॥ विरुद्धसंज्ञा इह येव योगास्तेषां मनिहं खलु पादमाद्यं॥ सर्वे धृतस्तुयतिपातना =
 मासर्वोपनिहः परिघस्य बाह्यो॥ ४॥ विरुद्धे स्वमतं स्फुटतरमाह॥ तिस्रस्तु योगे प्रथमे उ
 चवजे याघातसंज्ञेन वपं वशूले॥ गंडेति गंडेव वडेव नाद्यः शुभेकार्येषु विवर्जनीया =

शुभविरुद्धेत्यादिनामांतरमभिधेयेदानीं स्वमर्तं स्फुटतरमाह॥ प्रथमे श्राये विष्कुंभेव जेति सो घटि
 काः शुभकार्येषु त्याग्याः॥ याघातेन व॥ शूले पं॥ गंडेति गंडेव वडेव॥ एवं प्रकारेण प्रत्येकं संवध्यते॥ एव

नारदोक्तं शौचिल्यं सूचयति॥ ५॥

अथैकागलिमाहवसंततिलकेन॥ पूर्वविरां दीर्घमिकां रेखां कृत्वातिथिं कृत्वा म्योत्ररात्रयोदशरेखाः प्रादक्षिण्येन
 विनासेत्॥ याघातादयो मूर्द्धिस्थाप्यन्ते॥ याघाते पुनर्वसु॥ मूले मृगशिरां॥ परिधेमघां॥ यतीपातेऽश्लेषां॥ विष्णुभेदे
 श्रिनी॥ गंडे मूले॥ अतिगंडे तुराधां॥ वज्रे पुष्यं॥ वैधृती वित्रां॥ शेषे साभिजि॥ तदेकरेखास्थयो रवि वंदयोदहिनिपा
 ते एकागलिः॥ सबसुमंगलधंसनाय भवति॥ तथा त्रिविक्रमः॥ विरुद्धनामयोगे बुसाभिजिद्विषमशनिः॥ शुका
 दिदुस्तदायोगे निष्ठ एकागलिभिधः॥ ७॥ एवं रवि वंदयो रेकरेखास्थयो रज्ज्वति तन्मातिन्याह॥ पूर्वोक्तवंधे

याघातब्रूलपरिधयतिपातपूर्वगण्डातिगण्डकुलिशेषुसर्वे धृतेषु॥ आदित्यवं
 डधितृसर्वभेदसमूलमैत्राख्यतिथ्यसुरवर्द्धकिभानिमूर्द्धि॥ ६॥ एका मूर्द्धगिता
 त्रयोदशतथातिथ्यनेतास्थापयेत् लेखावक्रमिदं पुष्यैरभिहितं खाजूरिकांतत्रतु॥
 याघातादिषु मूर्द्धिभं व कथितं तत्रैकरेखास्थयोः सूर्याविन्दुमसोर्मिथो निगदितोदक
 पात एकागलिः॥ ७॥ मालिन्याह॥ दिनकरहिमरश्मोदहिसंपातजन्मा भवति विकृतमूर्
 त्तिः कोपिरोडोमनुष्यः॥ पतति भुवनमध्ये मंगलानामनिक्षौज्वलनकविलदृष्टानिदह

=
 ७॥ ति॥ ग॥ पु॥

२३

रवि वंदयोरन्योन्यादशनिजन्माभीषणो मनुष्या कृतिस्त्रैलोक्ये मंगलेनाशायवतति॥ ज्वलेति नेत्रे
 णानि श्रुयेज्जगति निदहन्॥ अस्मिन् योगे दानाद्यनंतं भवति॥ असौ बाहोरात्रथापी॥ देवज्ञवल्लभो॥ धावि
 रातिरुन्यत्तौ यतीपातस्यैकविंशतिभुमणो॥ पतने दशघटिकाः स्युः पतिते सप्ताहयाः शेषाः॥ एवं क्रांति
 सामोपि॥ लब्धः॥ यतिपातपवदिवसे वैधृतियोगे तथैव गण्डे वा॥ सुरकर्मनपरास्तं विवर्जयेद्भूति
 कामोतः॥ फलं तुरसमुत्पत्तौ भुमणो कोतिरुच्यते॥ पतने दशकोट्यस्तु पतिते तु तदभयं॥ ८॥

तदन्वयाह॥सूर्यमूर्तिर्यत्रवितृदैवंतत्रगंडः॥मघात्परंपरमेलाटः॥यत्रात्रुसधानत्रुवः॥नन्यरवहेमा
घातः॥श्रुवणान्यरतविक्रमवहे॥रेवत्याः॥परतोदशमेवेष्टनीस्याया॥तथा॥वित्रामैत्राहरिपुक्ताश्रु
वामघरेवती॥बडेतेदीर्घनमवाः॥श्रुमकर्मलिवज्रविन॥२॥श्रुयवर्जनीयास्तोत्रयज्ञात्याह॥सूर्यसि
दिश्रुश्रिन्यादिगणय॥याघातलाटेवतस्रःघटिकावर्जनीयाः॥श्रुववेष्टनीरावृमुहुतविक्रमगणौवे
वाहिकेविविंत्यं॥मुनिमतं॥लाटोमालवकेदेशोपातो गौडेसमावरेत्॥एकागलंतुकाशीरेवेधंसर्व

सूर्यमूर्तिर्यत्रवितृदैवंयस्मिंस्तस्मिन्नविसंभवतिगण्डः॥तस्मात्परंपरमघर्जलाटोनामा
विनिर्दिष्टः॥१॥याघातलाटेघटिकाश्रुतस्रःसर्वेष्वनिष्टोश्रुववेष्टनीव॥विक्र
मगणौवमुहुतर्तिकंवेवाहिकेपातवि॥विविंत्यं॥१०॥इतिश्रीभट्टोत्पलविर
वितायांरत्नमालायांयोगप्रकरणंबतुर्थः॥४॥श्रुयकराणप्रकराण॥ववाहयंवा
लवकौलवाखेततोभवेत्तेनिलनामधेयं॥गरामिधानंबनिजंबविष्टिमित्याहुरा
र्याःकराणानिसप्त॥१॥

त्रवर्जयेत्॥लाटपातयुतिश्चैववेधयामित्रकस्तथा॥पंचपाणिगुहेदोषावर्जनीयाःपुण्यततः॥१०॥
इतिश्रीभट्टोत्पलविरवितायांरत्नमालाटीकायांयोगप्रकरणं॥४॥श्रुयकराणप्रकरणं॥उपज्ञात्याह॥
श्राज्योतिर्विदपूतान्यपियोगवत्कल्पितानितियाइमानेनात्रंशानघतिकास्त्येणविहितानिकरणा
याहः॥तत्रप्रथमंबवंसंज्ञावालववेष्टनीयं॥नृतीयंकौलवं॥तुर्थंतेनिलं॥पंचमंगरं॥षष्ठंवाणिकं॥सप्तमं

वत्तारिस्थिरकराणामुपजात्याह॥ कृत्स्नयज्ञेवतुर्दशीदितीयेभानेक्षुपराद्धेराकुनिकरण॥ शुभावास्यायाः
 प्रथमाद्धेवतुरांघ्रिवतुःपदंकराण॥ द्वितीयाद्धेनागसंज्ञा॥ आद्येप्रतिपत्तुर्बुद्धिकिंस्तुघ्नं॥ ततःप्रतिपत्तुपराद्धा
 द्वादशिवतुर्दशीपर्यन्ते॥ बलानिपुव॥ ब्रह्मसिद्धांते॥ कृत्स्नवतुर्दश्यंतेशकुनिपुवृणिवतुःपदंप्रथमे॥ दि
 तीयाद्धेनागःकिंस्तुघ्नःप्रतिषेदाद्यर्धे॥ पर्यन्ते॥ त्रिंशत्तुर्दश्याकृत्यपकेनेवविशोधयेत्॥ सप्तमिस्तु
 हरेप्रागंशेनकराणंवदेत्॥ २॥ अथैवादेवताःशालेनीश्राह॥ बवादीनांयथासंख्यमधियतयः॥

वतुर्दशीयाशशितिप्रहीनेतस्यावेभानेशकुनिदितीये॥ दशर्द्धिदास्तुवतुरांघ्रिना
 नोकिंस्तुघ्नमाद्येप्रतिवदलेव॥ २॥ इन्द्रोब्रह्मामैत्रनामार्यमातुःश्रीकीनाशश्चेति
 थाद्धेनाथाःकलुषाख्योसर्पवायूतथेवयेवत्वारस्तेस्थिराणांवतुर्ल॥ ३॥ यो
 हिकस्थिरशुभानिववाख्येवालवेदिजहितान्यविधमनि॥ कौलवेष्टुमदमिनाविधा
 ने॥ तैतिलेसुभगताश्रयकर्म॥ ४॥ गरेववीजाश्रयकषणानिवागिज्यविश्वेयवाणि
 क्रियावनेसिद्धिमायातिरुतंशवेष्ट्यांविचारिघातादिषुतत्रसिद्धिः॥ ५॥

२४

ववसेन्दुः॥ उल्ला॥ मित्रांयमा॥ पृथ्वीः॥ श्रीः॥ यमः॥ वावादिजमः॥ इतिराद्येवंप्रकारेपवनेवनतिथिवत्
 योराणि॥ का॥ स्थिराणि॥ शकुनेकलिः॥ वतुःपददृष्टमः॥ नागस्यसर्पः॥ किंस्तुघ्नस्यवायुः॥ ३॥ अथैवास्वाग
 नेन्दुवज्राभ्यानाह॥ योहिकानिप्रासादादृष्टहारभादीनिशुभानिववकराणि॥ कृत्यानि॥ बालवेवात्रियहि
 मा॥ निवाहादि॥ कौलवेसुहृदिधानं॥ यदाहर्वकायसभाधीतिमित्रवरणानि॥ तैतिलेसोमाय॥ गरेवीजा
 पिः॥ हलप्रवाहं॥ स्थिरकर्मः॥ विद्यायत्कर्मतत्रसिद्धिनायाति॥ शत्रुमारणं॥ विषदानादिषुवसिद्धिर्भवति॥

वि४

३॥ ५॥

उभयधारणो॥ पंचनाडी मुखं। एका नाडी कण्ठः॥ एकादशघटिका हृदयं। निश्चयनं वतसो। नाडी नाभिः। व
तृघटिकाः कटिः। तिस्रो घटिका पुच्छलता। एवं दुर्ध्वं विष्टरे वीं गविभागो मिहितः कथितः॥ ६॥ शुष्ठांग
विभागकाले मुखे दो फलं तिखरि। एता नगाद्याः विष्टरशरीरे पृथक् श्रृंगफलं जगदुः कथयंति स्म।
यथा मुखे पंचनाडी कार्यविनाशः। कंठे मरणं। हृदये धनहानिः। कटिप्रदेशे दुःखं। नाभौ कलिः।
पुष्टे विजयः॥ लक्ष्मः॥ कालप्राप्तं मुखं विधातुं कालोदयमुखस्थितं। तानि सर्वाणि सिद्ध्यन्ति विष्टिपुष्टे

नायत्तु पंचवदनं गलकल्लये कावसोपशौकसहितानियतं वतसुः। ना
भिः कटिः। वतसु पुच्छलता वतिसो विष्टरे दुर्ध्वे मिहितो गविभाग एषः॥ ६॥
मुखे कार्य धृतिभक्तिमरणं वाद्यगलके धने हानिर्वक्षस्यथ कटिस्तटे दुष्टि वि
लयः। कलिनाभिदेशे विजयं मथ पुष्टे वज्रजगदुःशरीरे भडायाः पृथगिति
फलं पृथुमुनयः॥ ७॥ जलशिखिरा शिरसः सर्वकीनासवायुविदरापति
ककुपुसुषोक्तमास्यं हि विष्टे। नियतमृषिमिरासां रोधयामे क्रमेण स्फुटर

लक्ष्मः
वतसु
॥ ६ ॥

नसंशयः॥ ७॥ अविमि भडायां मुखं। वरुणाश्रुनिःचंडः नैत्रात्यरीशानः यमः वायुः विदरापति
रितुपतेषां ककुपुसुदिमुः कथितं। ककुपुप्रतिपत्तं वाहुं किंलुघ्नां ववादि वतुषां पराहुं विष्टिः। त
नयं यमेयामे वशिष्ठे मुखे। मुखे मुखं वतुषं नैत्रात्यां मुखं। एकादश्यां सप्तमे उन्नतस्यां। पुत्तिमियां व
तुष्टेयामे नैत्रात्यां दिशि मुखं। कृत्वे॥ तृतीयायां मुखे यामे शीशानां मुखं। सप्तम्यां तृतीये दक्षिणा
स्यां। दशम्यां वक्षे वायिष्यां। वतुष्टेयां प्रथमे पृथ्व्यां मुखं भवतीति॥ यतो भडायाश्चतुयामिधिक्यमा

प्रभावात्। आसां दिशां रोधयामे क्रमेण दिशो दिक्
मग्नं पृथिव्यां यनयामि मुखं नयते न वज्रयित ॥ ७॥

तथावाह॥ मनु वसु मुनि तिथिः पंचदशी युग दश शिव उण सातिथिः क्रमेण पूर्वार्ध्याष्टादश
एवं विहिरायानि। एता सुदि मुमुखं भवति। चतुर्दश्यां पूर्वे। शानेष्ट्यां। सप्तम्यां दक्षिणे। पूर्वार्ध्यां
वैश्वदेव्यां। चतुर्थ्यां पश्चिमे। दशम्यां वायवे। एकादश्यां उत्तरे। तृतीयायां ईशाने। पक्षे शुभदा संमुखे
शुभभा॥ २॥ विहस्वरूपं प्रहर्षितायाह॥ उदका उद्गता रापिण्डकायस्याः साभयानकेत्यर्थः
श्रुतिरुत्था। दंशोऽग्रा। विस्तीर्णविभुका। संवनासिका। कार्शेनाशिनी। मुखेनाग्निज्वाला। समंतत

मुनिवत्सु मुनितिथि युगदश शिव गुण संख्या सा तिथिः पृथग्या। आयाति वि
हिरेषा पृष्ठे शुभदा पुरस्त्व शुभा। ॥ अथ विहिस्वरूपं पृष्ठं विहिः। उदयो
भूतनरवि। ति काति रुद्रा दंष्ट्रा पृष्ठं रुद्रा एतदी च निशा। कार्यं घृहीतं वह
लसमुद्भिरंती। विष्वांतं पतति समंततो न वि हिः ॥ १० ॥ विहिः कृत्य नारा दूल वि
श्री। उते नाह। दैत्ये नैः समरे सुरे शुवि जिते घीराः क्रुधा दृष्टवान् तं को पा स्वले नि
र्गता स्वरमुखी लां हलिनी व धियात्। विहिः सप्त भुजा मृगे नु गलं का सामोदरी प्रेत

एक कालं। त्रैलोक्यं पतति तां वर्जयेत् ॥ रत्नकोषे ॥ वतुष्यादिति धिबुभडानां पृथग्नामान्युक्ता ॥
हंसीनं दिन्यथ त्रिशिरः सुमुखी कराली वैव ॥ वैष्णव्यतिरोऽमुखी सुदुमुखी विष्टयः क्रमशः ॥ १॥
संगमे सुरेभ्य विजितेषु शिवः क्रूधा दृष्टवान् ॥ शिवस्य कोपात् किलेति भडा खरमुखी रास भवदना
ली गूलिनी त्रिपादयुक्ता सप्तभुजा मृगेन्द्रकण्ठा करोदरीषेतवाहिनी दैत्यघ्नी पतादृशी त्रिगता
ततो मुदितैस्तत्कर्मणी तैः देवैः करण्णां तं त्रिवेशिता ॥ नरायत किंचित् विश्वासमाना त्वद्विष्यति

सदा ॥ १ ॥

二

विष्णुनिनि॥

३५

अथशकुनादीनांस्थिरकरणानां कृत्यं वसंततिलकेनाह॥ मंत्रसिद्धिः औषधं सयौ ॥ १६ ॥ सा ॥ मानेराकुनाका
र्याणि ॥ पशुकर्म बालाणकर्म नाजसंबंधिकर्म पितृकर्म चतुष्टये कार्यं पितृकर्म धेनुद्विजाति क्रिये तिल
लोक्रान्ताम् । सौभाग्यं मेत्रीकर्म दारुणाभयानकं करणं ॥ इति हरिणां । अथ कर्म विरकर्म नागे कार्यं । सोमन
कर्म यौष्टिकं शांत्यादिमंगलमन्त्रप्राशनादिपत्तानि किंस्तु घृण्यदिनि ॥ १७ ॥ अथ करणजाति मनुष्यमा
ह ॥ वक्कराणि सिंहः । बालवेद्याघ्रः । कौलवेवराहः । तैतिले गधमः । गरे गजः । वणिजे वृषः । विष्टौ शारमेय

मंत्रौषधानि शकुनौषधौष्टिकानि गोविप्रराज्यपितृकर्म चतुःष्टये देव । सौभा
ग्यदारुणा इति अथ कर्म नागे किंस्तु घृणान्निबुभयौष्टिकमंगलानि ॥ १७ ॥
सिंहोद्याघ्रावराहश्च गधमोगज एव च । वृषभः शारमेयाश्च करणानां तु येनयः
॥ १८ ॥ इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां रत्नमालायां करणप्रकरणं पंचमं ॥ ५ ॥

ः श्वाः । इतियोनिः ॥ मेघयुग्मवृषश्च कृत्स्नो किन्यामिष्टं न तु लाघरनागे । कुंभकर्कशवकेशरिम
त्येविवरति मडात्रिभुवनमित्यं ॥ सूर्यादिवारं भडा ॥ रवौ भूमौ वसेद्भडा सोमे भडा च काष्ठके । भौमे श्रु
नलमध्ये वृधे वगणो वसेत् ॥ उरौ वरुहमध्ये स्थाश्रुके वसागरे वसेत् । शनौ पथिवसे द्विष्टिरिति
भडा स्थितिः स्मृता ॥ १८ ॥ इति श्रीभट्टोत्पलविरचितायां रत्नमालाटीकायां करणप्रकरणं पंचमं ॥

अथ नक्षत्राणां देवताः राहुरविकीर्तिनेनाह॥ दसः शुभिन्यधियतिः। यमः। कुम्भः। धाता। शशी। शर्वः।
 दितिदेविमाता। वाक्कति। सप्यधितरो। भगः। अथमा। रविः। त्वष्टा। मारुतो। इन्द्राग्नी। मित्र। इन्द्रो। रासस
 माता। तोर्य। विश्वे। विधिः। ब्रह्मा। गोविन्दो। वासवो। कुम्भो। अजवरणो। अहिबुधोवि। पूषा। शुभिन्यादे
 धियतिः॥ प्रयोजनं॥ तेषु २८ नक्षत्रेषु तत्तद्देवतं कर्मातिदेवनाम्ना नक्षत्रं व्यवहारश्च॥ १॥ अथाश्विन्या
 दीनां उत्पत्तिं राहूलेनाह॥ भार्गवसत्राणां इयं यो निरुत्पत्तिः॥ शुभश्चिन्त्याः। इन्द्रो नरण्याः। अगः कृत्ति

भेशादस्य यमा निधातृशशिनः शर्वोदिति वक्कतिः कद्रुजाः पितरो भगो रथमरविः
 त्वष्टा हया मारुतः। राकाग्नी त्वथ मित्र इन्द्र मित्रातिस्तोयं व विश्वे विधिर्गोविन्दो वसवो
 नृपाजवरण हिबुध पूषा मिधाः॥ १॥ अथ भाजकणि द्वयं अष्टवभुनमेवोतवो
 मूषिकः श्वा सुगैः क्रमशस्ततो विमहिषो यावुः पुनः सौरिभा याद्येणो मृगमंडलः
 कपिरथो वभ्रुद्वयं वानरः सिंहो श्चो मृगराट् पशुश्च करटी यो निस्तुभानामिथं॥ २॥

२६

काया। सपरि। हिणी मृगशिरौ। श्वाश्राडायाः। मेषपुनर्वसो। विजालपुष्य॥ मूषिको शुश्रेषः। श्वाकुकुनाम
 घाया। मूषकः पूर्वफो नृणाः। गोउत्तरफा नृणाः। महिषो हस्तस्य। यावुवित्रायाः। सौरिभौ स्वाते। याद्यो विशा
 खायाः। मृगौ कुनुराट् जे नृयोः। श्वाः मूलः। वानरः पूर्वाषाढा। नकुलो उत्तराषाढा मिजितोः। वानरः अवणाः सिं
 हो धनिष्ठाः। शुश्रेषातमिवजः। सिंहः पूर्वभाडपदाया। पशुः उत्तरभाडपदायाः। हस्ती रेवत्या। एता योनय
 :। वसुमानदपत्तादियोगार्थं एवावर्त्यैः कल्पिता॥ ॥

शोधाद्युगजसिंहमश्वमहिषं श्वैर्गाववधूरगंवैरंवानरमेषकंवसुमहन्नद्विडा
 लोन्दुरं। लोकानांयवहान्तोन्यदपिब्रह्मात्मापुनरादिदंदंत्योनृपभृत्ययोरपि
 सदावर्ज्यंशुभस्यार्थिभिः॥३॥मूलाएनयमधादिदेवभरणीसप्तमिपूषत्रयंज्यो
 तिर्विद्विरधोमुखंहिनवकंभानामिदंकीर्त्तितं।वापीकूपतडागगर्जपरिषोखातोनिधे
 रुद्रुतिमेवोद्यूतविलप्रवेशगणितारंभाप्रसिद्धंतिव॥४॥

र। मद्या पूर्वफाल्गुण्यो मूखकः। वैरंज्ञाते॥ प्रीत्याह॥ अश्वस्य मक्कुटे प्रीतिर्महिषी च यथा गवः। उरग
छागयोः प्रीतिर्नकुलं च मृगपियं। माजरस्य शुनि प्रीतिः प्रीतिश्च गजमूखयोः। मृगराद्याद्युयोः प्रीतिर्धं प
त्योऽस्यामिभृत्ययोः॥ मूला नेयं मद्या विशाखा भरणी शुश्रूषा पूर्वफाल्गुणी पूर्वषाढा पूर्वभाद्रपद इति
नक्षत्राणां शुद्धो मुखः। पशुवापी रूपः गजगः गन्तः खननः। जलपुंगवः। उद्यत्य भूमेरुकायनाधः। दूतोजी उ
प्रवेशः। खनि प्रवेशनं। गणानां रंभो पतेयसिद्धानि॥ ४ ॥ अश्वः महिषः सिंहः गजः सर्पः नकुलः

महिष	हरिण	सर्प	निष	मूखक	व्याघ्रः
१३	१७	४	३	१०	१४
१५	१८	५	८	११	१६

शुभः	महिषः	सिंहः	गजः	सर्पः	नकुलः
१३	१४	२४	२०	४	३१
१५	२६	२०	४	३३	
मकरः	गोः	वाघः	मखरः	घोषः	मृगः
२०१२३	१२१२०	१४११५	१०१११	३१०	१७११७

ज्येष्ठा आदित्य. हस्त. शुक्रिनी. मृगशिर. रेवती. पुनुराधा. स्वाति. चित्रा एता निनवभानि गगदिभ्यः तिर्यङ्मुखानिवद
 त्ति। एषु. शुक्र. हस्ती. कुङ्कुमेलकः महिषः गर्दभः रुध्रमः मेघ आदिश द्वादश. शकटं. यंत्रं तैलादीनां. हल प्रवाहः
 यात्रा एषां श्रारंभाः प्रसिद्धानि ॥ ५ ॥ अथोद्मुखं शाहूले नाह ॥ पुष्यः आजा. श्रवण. उत्तरात्रयं. शतभिषा. रो
 हिणी. अविष्ठा. धनिष्ठा. एता निनवधिक्षा निहुर्ध्रुवा निमुनिभिरुदिता। तेषु देवालयः धृजरो हर्णं धर्मवाराणां
 खंडं गृहारंभः पुननिगरवे हर्णं। तैराणादीनां उद्याय श्वारो हर्णं। उद्यानं एतेषां विधानं करणं नरपतेः पट्टवं धर्मं

ज्येष्ठादित्यकरा शुक्रिनी मृगशिरः यौष्मानुराधानिलत्वं आख्या निवर्दन्ति तानि मुनयस्ति
 र्यङ्मुखान्येषु तु। शुक्रेभ्योऽप्यनुलापरासमष्टयोरथादिदान् शुक्रेभ्योऽप्यनुलापरासमष्टयोरथादिदान् शुक्रेभ्योऽप्यनुलापरासमष्टयोरथादिदान्
 हगमनारंभाः प्रसिद्धानि च ॥ ५ ॥ पुष्यादुश्चि व एतन्नाशतभिषा व हर्णं अविष्ठा हयपु
 ष्ठास्थानि नवोदिता निमुनिभिः धिक्षा न्यथैतेषु च। प्राप्ता प धृज धर्मवाराणां गृहप्राका
 रसत्तोरणा श्वाराम विधिहितो नरपतेः पट्टभिषेका दिव ॥ ६ ॥ रोहिणी सहि
 तमुत्तरात्रयं कीर्त्तयन्ति मुनयोऽथवा हर्णं। वीजं हर्म्यनिगराभिषेचना रामशान्तिषु

शुभिषेकं आदिग्रहणादन्यदपि कुर्ध्रमुखं कर्म हितः पुनस्तं ॥ ६ ॥ अवनमत्रा गिरयोऽतनया ह ॥ ॥
 रोहिणी उत्तरात्रयं. एतन् अवनमत्रं मुनयः कीर्त्तयन्ति। वीजं गृहारंभः नगरारंभः गृहप्रवेशो।
 शुभिषेचनं। वाटिकारोपनं। शान्तिग्रह होमदानानि। पशुस्थिरेषु विवाहादिषु च हितं पुनस्तं ॥ ७ ॥

२७

हस्तं शुक्रिनी ॥ ७ ॥

अथ मृदुन सत्राणि तत्कर्मचाह ॥ वित्रा. अनुराधा. मृगशिरा. रेवती देवतमिति प्रत्येकसंबंधः। एतानि नक्षत्राणि
मृदुसंज्ञकानि मुनेयकथंति। एषु मित्रकार्यं. सुरतं. रत्नाय लेकराणं. नद्यवस्त्रपरिधानं. गायनं. विवाहादि. ए
तेषां विधानं करणं कथयंति ॥ ८ ॥ लघुसंज्ञकानि तत्कर्मचाह ॥ अश्विनी. पुष्यः. हस्त. साभिजि. एतानि च त्वानलघु
संज्ञकानि। एषु कथय विक्रयं. श्रुतं करणं. गीतादि। रतं. औषधं ज्ञानाभ्यासः. शिल्पं बुद्धिरचनादिविज्ञानं
यात्रा एतेषु प्रशस्तं ॥ ९ ॥ तीक्ष्णसंज्ञकानि चाह ॥ मूलं. ज्येष्ठा. आर्द्रा. अश्लेषा. एतानि सत्राणि तीक्ष्णसंज्ञया

चाक्षुमित्रशशियूषदेवतान्यामनंति मुनेयो मृदुन्यथ। मित्रकार्यरिति भूषणम्वरो गीत
मंगलविधानमेवुच ॥ ८ ॥ अश्विनी गुरुभमर्कदेवतं साभिजित् लघुचतुष्टयमंतं। पण्यभू
षणकलारतौषधज्ञानशिल्पगमनेषु सिद्धिदं ॥ ९ ॥ मूलशक्रसिवसर्पदेवतान्युल्लयं
त्यथवती क्षासंज्ञकं। भूतयज्ञनिधिमंत्रसाधनो भेदबंधवधकर्मचात्रनु ॥ १० ॥
वैश्वत्रययुतः पुनर्वसु मरुतं ववरपंचकं तिदं। दंति वाजिकरभो मवाह नारायण
यानविधिषु प्रशस्यते ॥ ११ ॥ पूर्विकात्रितयमंतकं मघेत्पुन्यपंचकमिदं जगुर्वुधाः।
शाथ्यनाशविषघातबंधनो सोदरास्त्रदहनादिषु स्मृतं ॥ १२ ॥

कथयंति। अत्र भूतो. उधकः. अनयोः स्थापनं. मंत्रसाधनं. विदारणं. बंधनं. मारणं. एतेषां कर्मकार्यं ॥
१० ॥ वरसंज्ञकानि सत्राणि चाह ॥ वैश्वत्रयं. एतद्युक्तः पुनर्वसुः स्वाती. इदं वरसंज्ञकं मंत्रपंचकं। दंती. वा
जी. हस्तिरावका. उधुः. क्रमेत्लकः. एषभः एतेषां वाहनं. पमनं वाटिकागमनयोः विधित्तत्र प्रशस्यते ॥ ११ ॥
पूर्विकात्रितयं. मरणी. मघा. इत्पुन्यपंचकं। एतत्पंचनक्षत्राण्युग्रनामानि जगुः कथयंति।
धूर्तत्वं. विनाशनं. विषदानं. मारणं उद्यादनं. शस्त्रं. ज्वालनं. एतदौदिषु स्मृतमुक्तं ॥ १२ ॥

अथमिष्टसंज्ञाह॥ हयः कृत्तिका विशाखा ज्ञानयोर्मिष्टसंज्ञा पुनः मिष्टकर्मवोक्तं। यण्डितैः सकलानि ध्रुवादीनि
 स्वनामसदृशकर्मकरणोक्तयितानि। ध्रुवभोस्थिरकर्मः। मृदुभमेत्रकर्मः। लघुभयात्रादिकर्मः। तीक्ष्णभयेना
 दिकर्मः। वराभेर्जरादिकर्मः। उग्रभेशत्रुतादनादिकर्मः। मिष्टभेषुभाभुभकर्मः॥१॥ वलकूरदारुणस्थिरं
 मिष्टमिष्टसाधारणं इति नामान्युपज्ञात्वाह॥ यत्र सत्रं वरं वदन्ति। यदुग्रं तत्कूरं। यत्कृतं तत्स्थिरं। यत्ती
 क्ष्णं तद्दारुणं। यत्लघुं तन्मिष्टमुक्तं। यन्मृदुं तन्मेत्रं। यन्मिष्टं तत्साधारणं॥१४॥ देवगणादि नक्षत्राणि मन्दा

हस्तस्वस्वति श्रुतिमृगशिरः पु
 निसुक्ता निसूरिभा॥१२॥ वरं वलं कूरमुशंति योगं ध्रुवं स्थिरं दारुणं भवन्तीं कूं। शिषं
 लघूकं मृदुमेत्रसंज्ञं साधारणं मिष्टमिति ब्रुवन्ति॥१४॥ हस्तस्वस्वति श्रुतिमृगशिरः पु
 ष्मैत्राश्विभानि। चोद्गादित्ये जगुरिह बुधा देवसंज्ञानि भानि। पूर्वस्ति सः शिवभ
 भरणी रोहिणी ज्येष्ठा शुक्रा रुमत्सो हयमुद्रुगार्ग नूनमेतन्मूनीन्द्राः॥१५॥ चित्रा
 श्रेष्ठे निःत्रिपितृभेवा सवन्वा सवन्मंशका ग्ना नैव हने वरुणश्चैव रजोगणोयं। श्रेष्ठोपी
 तिः स्वकुलगणयोः मध्वमा देवपुंसां मत्तै देवैरपि सहमे हडसंसां वैरमा हः॥१६॥ ॥

आंता हयनाह॥ हस्तः स्वाती श्रवणं मृगशिरः पुषः अनुराधा श्रुत्विनी रेवती पुनर्वसुः॥ यतानि नक्षत्राणि
 देवसंज्ञा। पूर्वस्ति सः स्वाभिभरणी रोहिणी उत्ररा यतानि नक्षत्राणि मानुषसंज्ञास्युः चित्रा श्रेष्ठा मूल
 मघा धनिष्ठा ज्येष्ठा विशाखा शतभिषा कृत्तिका यतानि नक्षत्राणि राक्षसगणः॥ तत्र दंयत्योः स्वकुलग
 णयोः श्रेष्ठोत्तमा देवपुंसां मध्वमा देवराक्षसयोः महर्षेरं। रक्षसां मानुषाभक्ष्याः॥ वरपाथः॥ स्वकुले

कलहो २
 ॥ ५ ॥
 ॥ ५ ॥

द्विजवर्जसर्वेषामथेनैव कामोत्पत्तिः मद्यारंभनमत्राणिमालिन्याह ॥ आर्ज्यां मद्याद्यं रातमिष, ज्येष्ठायां भरणी
 मृगशिरायां मूले, पूर्वाश्रिये राशेः कालविद्भिरेवुधिक्षेपुमद्यारंभश्चेष्टोक्तः ॥ १० ॥ अथान्येवादि काराणामुक्त्यापि
 नमलिनजीर्णवाससावित्तमुदंयुयात्तनोनद्यवस्त्रपरिधेयंप्रशस्त्रनमत्राणि रथोद्धतयाह ॥ रोहिणी बुध
 क्षादियंचनमैत्रे, अश्विन्यां, पुनरात्रये पुनर्वसुद्वये रेवती धनिष्ठायां, एवमनद्यवस्त्रपरिधानमिच्छते ॥ ११ ॥
 अथकौमुभादिवस्त्रमाभरणमंत्ररेणसौभाग्यं नभवतीतिस्वाप्त्याभरणधारणनमत्राणिप्रमाणिका

रोहिणीपित्रेवारुणोपोरहतेयाम्येसाप्येनैत्रतेयैवधिष्णे। पूर्वस्थिबुधविश्वे
 ष्टुकोमद्यारंभः कालविद्भिः पुराणैः ॥ १० ॥ रोहिणी बुधकरयंचकोश्विभेत्तु
 त्ररोपिचपुनर्वसुद्वये। रेवती बुधसुदेवतेचभेनद्यवस्त्रपरिधानमिच्छते ॥
 ११ ॥ कशदियंचकोश्विभेः सवोद्यवासवेत्सुता। धृतिश्चशंखकांचनं, प्रवा
 लरक्तवाससां ॥ १२ ॥ शुभं ॥

याह ॥ कशदियंचको, अश्विन्यां, रेवती, धनिष्ठा, एवमशंखस्वर्णपिवालरक्तवस्त्रानां धृतिधारिण
 दैवज्ञवल्गुभो। वाससां पूर्ववसुभेः करयंचकोनमात्राणामुक्त्यापि नमत्राणि रथोद्धतयाह ॥ रोहिणी बुध
 क्षादियंचनमैत्रे, अश्विन्यां, पुनरात्रये पुनर्वसुद्वये रेवती धनिष्ठायां, एवमनद्यवस्त्रपरिधानमिच्छते ॥ ११ ॥
 अथकौमुभादिवस्त्रमाभरणमंत्ररेणसौभाग्यं नभवतीतिस्वाप्त्याभरणधारणनमत्राणिप्रमाणिका

एवंमद्यवस्त्रानंकरणादिभिर्जातान्योन्यापीन्योन्यसिंभवे पुंसवनादिपुंनमनमेनेषु ग्रहे वैतालयेनार
॥ अवणः हस्तः पुनर्वसुः मूलः पुष्यः मृगशिराः । अत्रपुंनमेत्राणि पुंनराश्विनभस्त्रपुंनरद्वये भवन्ति । रवि
भौमजीवाश्च पुंनरा ॥ लघुजातके ॥ क्रीदयती बुधसौ सौ चंडसितौ योषितां नृणां शोभाः । शुके प्रजाः पुंस
वने विधौतुः सौरेण मृत्युः पयसो ह्यते न्यौ । भौमा कजी वै वहु पुत्रलाभ इति लघोः कृपुंनमेनेषु कृत
संस्कारायां मुख्यरक्तत्वात् पुत्रपुसूतं भवतीति ॥ २० ॥ पुंसवना नंतरं जातकर्मनामकरणो भवतः तयो

अवणः सकरः पुनर्वसुर्निजते भं विस पुष्यको मृगः । रविभूस्तृतीया ववा सरे क
थिताः पुंसवनादिकर्मसु ॥ २० ॥ यो ह्यवे ह्यवकराश्चि निवित्रा पुष्यवारुणा पु
नर्वसुमेत्रैः । सैन्दवेः अवणवेधविधानं निर्दिशन्ति मुनयो हि शि श्रूनां ॥ २१ ॥
रेवती श्रुतिपुनर्वसु हस्तवास्तवः पृथग्विदितये च । अत्र रेवगदितं पृथुका
नीयाशनी हि सनवान्नविधानं ॥ २२ ॥ गोविंदाय नमः ॥ शुभं ॥

आवश्यकत्वात् नियतविषयं यच्च न तत्र शत्रुभा शुभावलोकनं न्याय्यं यतो जातकर्मनामकरणं क
एवैधनमत्राण्यहस्वान्तथा ॥ रेवती. अवण. हस्त. अश्विनी. वित्रा. पुष्य. वारुणा. पुनर्वसु. मृगशिरा. एते नक्षत्रैः अवणवेधविधानं मुने यो कथयंति । शि श्रूनां वाहनानां हि निश्चितं ॥ २१ ॥
अथ त्रयोदश नक्षत्रे नवान्नभक्षणं चरयो दुतया ह ॥ रेवती. अवण. पुनर्वसु. हस्त. रोहिणी. पुन्ये क
दितये दशनमेनेषु उत्तरात्रये पृथुकानां बालानां अत्र प्राशनं नवान्नविधिः ॥ तत्र ॥ करवि

२२

अवणवेधविधानं मुने यो कथयंति । शि श्रूनां वाहनानां हि निश्चितं ॥ २१ ॥
अथ त्रयोदश नक्षत्रे नवान्नभक्षणं चरयो दुतया ह ॥ रेवती. अवण. पुनर्वसु. हस्त. रोहिणी. पुन्ये क
दितये दशनमेनेषु उत्तरात्रये पृथुकानां बालानां अत्र प्राशनं नवान्नविधिः ॥ तत्र ॥ करवि

अथ द्वादशमः श्लोकः शौरं शालिन्या ह्यपुष्टो रेवत्या मृगशिरसि शुक्लिनी ज्येष्ठायाः । आदित्ये स्वाति पुनर्वसु
 श्रवणादित्रये एषु शौरं मुहूर्तं कांश्चिद्विप्रैः । भौमादित्यपातं निरातृत्वा पश्चिन्वादिनिवारः । प्राप्नोति मो
 रेश्वापुष्टः मयकारित्वात् पूनत्र निषेधः ॥ २३ ॥ अथ नखदंतं रंजनं पूर्वं कृत्वा नखेषु पुष्टमाह ॥
 महर्षयो येषु पुष्ट्यादिषु कथंति तेषु च भेषु नखदंतं रंजनं प्रशस्यते ॥ २४ ॥ अथवा तानां शौरं पुष्ट्या वा दन्त्ये वा
 मपिया दशानां शौरं यत्कर्म निषिद्धं तदुपत्याह ॥ स्नातः कृतस्नानः भुक्तः कृतभोजनः उत्कटो निरासनः भू

पुल्लेयो ह्येसै न देवा श्विनी बुशके हस्तादित्रिके भेष्यदित्याः । शौरं कांश्चिद्वैष्टवा
 दित्रिके च त्याक्त्वा भौमादित्यपातं निवारान् ॥ २३ ॥ २४ ॥ न स्नात भुक्तोत्कटभू
 षितानामभ्यंगया त्रासमरोत्सुकानां । शौरं विदध्या त्रिशि संध्यो वज्रिजी
 विषूनां नवमे नवाङ्गि ॥ २५ ॥ आज्ञयानतपते द्विजमग्रां दारकर्म मृतसूत
 केषु च । वंधमो मम खदी मणौ षापि शौरमिष्टमखिलेषु च ॥ २६ ॥

षितो तैलाभ्यंगः पात्राः समरः उन्मुखानां रात्रौ प्रातः सायंकालयो जीवितुर्मिच्छतां तथा नवमे दिवसे
 शौरं न कुर्यात् ॥ लङ्घः ॥ न स्नातमात्रं गमनोत्कटभूषितानामभ्यङ्गं भुक्त्वा कालसमुत्सुकानां । संध्यो
 त्रिशाङ्गुजां दयमा कृदिने च विष्टौ शौरं हितं न नवमे द्वि नवापि षट् ॥ २५ ॥ अथ वश्यकर्मि उवज्जया
 ह ॥ नृपत्या जया विप्राणामाज्ञया विवाहे देशविशेषे राधाविशेषे वा मखिया गादौ मृतसूतके वंध
 मो मम अत्रि होत्रे दी मणौ एतेषु निश्चितं सर्वेषु भेषु शौरं हितं भवतीत्यर्थः ॥ दीघो नास्तीति ॥ गणः ॥ २७

शौरं कर्म पुष्ट्या त
 शौरं कर्म पुष्ट्या त

अथ राज्ञां शौरं ॥ भूभृतां पंचमे दिवसे स्म श्रु कर्म ॥ शौरं नक्षत्रो दधे वा वशमाणा तारा वलं विलोक्य रविभौन
 शनिवारेष्वपि शुभग्रहकाल होरायां कार्यं ॥ देवज्ञवल्लभो ॥ भूभृतां पंचमे पंचमे वासरे स्म श्रु कर्म युवो यो
 जये हृदि दौ ॥ शौरं भूभृतां पंचमे पंचमे वासरे स्म श्रु कर्म युवो यो
 तारया मृत्युरायुर्नाशः तृतीयया मृत्युः पंचमतारायाः मृत्युः सप्तमतारयाः ॥ २७ ॥ कृत्तिकादिशौरं कारयि
 तु फलं इडं वज्रया ह ॥ चतुराननो विष्वंभूतः शौरी वधं निष्ठाणि तिनत्री वतिष्ववा दः ॥ २८ ॥ अथ वृत्तवर्ध

स्म श्रु कर्म पंचमे पंचमे किं भूभृतां ॥ शौरं भूभृतां पंचमे पंचमे किं भूभृतां ॥ शौरं भूभृतां पंचमे पंचमे किं भूभृतां ॥ २९ ॥

षट्कृत्तिकः पंचमद्यस्त्रिमेत्रो बुद्धा ह्यकोयश्चतुस्तुरश्च ॥ शौरी सवधं चतुरा
 ननोपिनष्टाणि तिनप्रकटः पुवादः ॥ २८ ॥ सोम्ये यो ह्ये वै ह्ये वै वासवा ह्ये हस्त
 स्वाति त्वाष्ट्रुतिष्या श्विनीषु ॥ अश्लेषे दित्या मेखला वधमो सो संस्मर्येते नूनमावाय्यव

३०

समावर्तनमाह ॥ सोम्ये रेवत्यां शुक्ले धनिष्ठायां हस्ते स्वात्यां चित्रायां पुष्ये अश्विण्यां पुनर्वसूनां
 नक्षत्रकालादष्टमे गच्छिमे वाश्लेषास्यो पनयनं मित्रिस्मृतिवचनाङ्केषु नक्षत्रेषु मेखला वधमो शौ
 उत्तवधनसमावर्तने ज्योतिर्विद्भिः कथ्यते ॥ तथा च ॥ चित्राश्विनी शुक्ला वासवपुष्ययो ह्ये मेत्रे नुनिग्मकि
 रणे दिति देवते च ॥ ब्राह्मे भगे स्वशानदेवनि अत्यभानितिष्यावरिक्तशुभगे वृत्तवर्धनं स्यात् ॥ ३२ ॥

शुभविवाहनमंत्राणि त्रयोदशतया ह॥ मूलं श्रुतुराधः मृगशिरा रोहिणी हस्त रेवती मघा उत्तराश्विनेः
 पंचशलाकावके वेधरेहिताभिरुद्रुभिः मृगादृशां पाणिषीउ न विधिः विधीयते॥ वेधं विवाहप्रकरणे वसति
 ॥ भास्करः ॥ विवाहविधेः कर्त्रा कन्यादानपुत्रिभूतिः॥ नुय्यदिमंगले रेवं मगायादिविधिः स्मृतः॥ मैत्र पूर्वत्रय
 स्वाति कर्त्रि काश्रुतिवासवैः॥ सर्वैश्च देवैर्वराणं कुमारीणां पुत्रास्यते॥ ३०॥ शुभान्या नन मंत्राणि शालिन्या ह॥
 रोहिणी रेवत्यां विशाखा पुष्ये ज्येष्ठायां मृगशिरसि कर्त्रिकासु उत्तरात्रये पूर्वजैः विप्रमुखैरग्न्याधानं

मूलमैत्रमृगरोहिणीकरः यो ह्यमास्तमद्योत्तराश्वितैः॥ त्रिधा धामिरुद्रुभिर्मृ
 गीदृशां पाणिषीउ न विधिविधीयते॥ ३०॥ याजापत्ये पूषभे स द्विदेवेति
 श्रेष्ठे ज्येष्ठे सैन्ये वै कर्त्रिकासु॥ अग्न्याधानं चोत्तराणां त्रये वि॥ श्रेष्ठं प्रोक्तं नैर्विव
 मुखैः॥ ३१॥ मृगादिपंचस्वविभेदु मूले हस्तादिके च त्रितये श्विनीषु॥
 पूर्वत्रये च श्रवणे चतस्रि दद्यात्समारंभमुशान्निति श्रेष्ठैः॥ ३२ ॥

पाक ३

श्रेष्ठं॥ ३१॥ शुभविद्यो रंजन मंत्राण्युपजात्या ह॥ मृगादिपंचसु मूले हस्तादित्रये शुश्विनी पूर्वत्रियं शु
 वणां त्रये चेत्य करणान्॥ ननु मेखलाबंधनानंतरं विद्यारंभः उदितो विवाहानंतरं उदितो विवाहानंतरं
 किमिति तदिवसाभिधानं उच्यते॥ मेखलाबंधनानंतरं तदिवस एव वेदार्ंभस्य पृथग् दिवसा कर्त्तव्या ततो
 धीतवे दस्य उरोरनुज्ञया कृत त्रानस्य पाणिगृहणे कृते रात्रि होत्रयज्ञोपयोगी निस्मृतिपुराणदृष्ट्या

विद्यो रंजनं मनुष्यपुत्रं॥ ३२॥

अथ भैषज्य कर्मन सत्राण्युपेक्षुवज्जयाह ॥ घौलद्वये. अदितिद्वये. हस्तत्रये. श्रवणत्रये. श्रुनुराधायां मूले. मृगशिरसि भैषज्य
कर्मवदंति ॥ न नुरोगोत्पत्तिन सत्राणि शुरो वश्यति तदनंतरं भैषज्यन सत्राणि वकुमुबितानितदयुक्तं ॥ जातरोगस्य धाधये
सया औषधं योज्य ॥ ज्वरामिभूतः षडहेयतीते विषक दोषः कृतलंघनादिः ॥ यो भैषजं वैधवशान् प्रयुक्तं निःसंशयं हृत्य विरे
ण रोगान् ॥ अतीसारश्चूलविसूचिका हिक्का श्वासप्रभृतिषु स यौषधं युज्यते ॥ जोनदिवसाकांक्षा ॥ इह तु विद्याभ्यासाति
शयेन भविष्यदोगहननानि मित्रमौषधारंभः ॥ अथ वावरकसुश्रुतादिकथितरसायनानां यंच शतवर्षापुरादिकरणा

घौलद्वये वादिति मद्ययेव. हस्तत्रये व श्रवणत्रये व ॥ भैत्रे च मूले च मृगे च शसुं भै
वज्ज्यकर्मप्रवदंति संतः ॥ ३३ ॥ हस्तः पुष्यो वारुणा वासवं च ॥ भैत्रं पिचं त्रीणि चैवो
त्रराणि ॥ प्राजायत्येवा विमलसत्रमाहः कूपारंभे श्रेष्ठमाश्रामुनीडाः ॥ ३४ ॥ सावित्र
तिथ्या श्चिनिवारुणा निमूलं विशाखा च मृडध्रुवानि ॥ लतौषधीयादयरो यणो षुः
शुभाशुभानि प्रतिपादितानि ॥ ३५ ॥ ॥ गोविंदाय नमामि ॥ शुभं ॥

यं दुद्विवर्द्धनार्थं वा शुभन सत्रा चेषाणं ॥ औषधानां ग्राम्या रणानां जलमूलत्वात् ॥ ३३ ॥ अथ कूपारंभन सत्राणि शा
लिन्याह ॥ हस्तः पुष्यः शतभिष. धनिष्ठा. श्रुनुराधा. मघा रोहिणी. उत्तरात्रयं वनसत्रं कूपारंभे श्रेष्ठं आश्रामुनीडाः ॥ ३४ ॥ एषु कूपारंभन कार्थेति र्थः ॥ ३४ ॥ अथ लतौषधीयादयरो न सत्राण्युपजात्याह ॥ सावित्रं हस्तः पुष्यः श्चिनि
शतभिषा. मूलं. विशाखा. मृडनसत्रं ध्रुवानि. एतानि भानि लतौषधीयादयरो यणो षु शुभानि ह्यवाच्यैः कथितानि ॥ ३५ ॥

अथ निम्नं प्रादिदद्याद्विवाहः॥ साधारणं मिश्रं ५२. ऊवं तीक्षां परमिधियैयद्युवाहं अत्र प्रयुक्तं यवसाय
वणिज्यार्थं दत्तं याजार्थं दत्तं प्रयुक्तं मुद्यते। दत्तं यवसायार्थं मयिनि। कार्याणि वृत्त्यर्थं विन्यस्तं वा। अज्ञानतो
गतं प्रणष्टं चोरे हतं वा। तत्र लभ्यते। नित्यं एषु न मन्त्रेषु प्रयुक्तादिदं कदाचिदविनष्टायते। रोषेन मन्त्रैः
लभ्यते॥ ३६॥ अथ गजकर्म उच्यते॥ हस्ते वित्रायां शुश्विनीं स्वानौ पुष्यपुनर्वसौ पतेषु कुंजराणां
कर्मणि गगदिप्रमुखैः शुभानि शस्तानि॥ ३७॥ अथाश्वशान्त्रिकनी राजनादिकर्मणि तान्युपजात्याह॥

साधारणोऽथ ऊवदारुणं मेधियैयं दत्तं दुविणं प्रयुक्तं। दत्तं च विन्यस्तं मुतः प्रणष्टं न ल
भ्यते न नित्यं कदाचित्॥ ३६॥ हस्ते च वित्रा च तथा श्विनीषु स्वानौ च पुष्ये च पुनर्व
सौ च। प्रोक्ता नि सवर्ण्यपि कुंजराणां कर्मणि गगदिप्रमुखैः शुभानि॥ ३७॥ पुष्यश्च विष्ठा
श्विनिसौमभेषु पोष्णानिलादित्यकरा ह्येषु। सवारुणं सैकुंधैः स्मृतानि सवर्णि
कार्याणि तुरंगमानां॥ ३८॥ शाकवा सवकरश्च नुराधा पुष्यवारुणं पुनर्वसुभेषु
श्विपूषभयुतेषु विधेयो विक्रयक्रयविधिः सुरभीनां॥ ३९॥

पुष्यश्च विष्ठा धनिष्ठा श्विनी मृगशिर रेवती स्वाती पुनर्वसुः हस्तः एतेषु शतमिषा सहितेषु भेषु
कुंधैः तुरंगमाना मज्यानां कार्याणि नीराजनादीनि स्मृतानि कथितानि॥ ३९॥ शाकं धनिष्ठा हस्तः श्व
नुराधा पुष्य शतमिषा पुनर्वसु एते श्विनी रेवत्यौ सहितेषु सुरभीनां गवां क्रयविक्रय
विधिर्विधेयः कार्यः॥ ३९॥

अथ गोयात्राप्रवेशादिषु निविष्टनिधिनश्चाप्युपजात्याह॥ चित्रा. पुत्ररात्रयं. श्रवणं रोहिणी. पृथुन मन्त्रे
चतुर्दशी शुभावास्या शुक्लमीषु। पशूनां कदाचिदपि धीमांस्थानं प्रवेशांगमनं न विदध्या न कुर्वन्ति॥ तथा वा
चतुर्दश्यां सिनीवाल्या मष्टम्यां श्रवणं तथा॥ मूलादरोहिणी चित्रा. भरण्यां चोत्तरात्रये। पूषु योगो न कर्तव्यः
प्रवेशो निगमोऽथवा। गावस्तस्य विनश्यन्ति र्येवान्ये पूर्वसंचिता॥ ४०॥ धनिष्ठा तत्॥ अथ पंचके वज्रपिण्या
ह॥ वासवं तस्योत्तरदलं त्रिंशद्घटिकापरभागः तदुत्तरादस्तादृशनिवत्वारि न मन्त्राणि धनिष्ठा क्षीरातमिषा

विचोत्तरावेष्टवरोहिणीषु चतुर्दशीदशदिनाष्टमीषु। स्थानं प्रवेशं मनं विदध्या
 क्षीमान्पशूनां न कदाचिदेव ॥ ४० ॥ वासवोत्तरदत्तादियं च के. याम्यदिग्गमनगेहः
 गोवनं। प्रेतदारुतृणाकाष्ठसंग्रहं राश्याकावित्तननं च वज्रयेत् ॥ ४१ ॥

पूर्वभाद्रपदा पुनरभाद्रपदा रेवती पश्यन्ते नमः पंचकं तत्र याम्यदिग्रमनं ने हगोपनं घेतदाहं तृणाका
 वसंगं रुणं तृणाद्येदनं। शय्याकाषेद्यादि विततनं वज्रयेत्। गारुडे॥ आदौ कृत्वा धनिष्ठ। इमि तन्नमः पंच
 की। रेवत्यंतं सर्वदूषमश्रुभंसवदोभवेत्। दारुस्तत्र न कृत्वा विवाहः सर्वज्ञं तृषु। न जलं दीयते ते तेषु श्रुभं
 यते भृशं। पंचकानंतरं कार्यं कर्तव्यं सर्वनिग्रथा। पुत्राणां गोत्रिणां तस्य संतापो ह्यत्र जायते। गृहहानि भवितुं श्रुभं
 मेघेषु मृतस्युयः। कुर्यात्तत्र मयो मध्यो दारुस्तु विधिपूर्वकः। क्रियते मानुषाणां तु सद्यः। हतिका नाना। विधे नि
 यमतः कार्यं मित्रैस्तु विधिपूर्वकं। शवस्य च समीपे तु शेषाः पुत्रलाभतः। दममिया श्रुवत्वारः सप्तमंत्रा निमित्तः।
 ततो दारुस्तु कर्तव्यं तैश्च पुत्रलभैः सह। पंचके बुधतो यो मौनगतिं लभते नरः। तिला निगोहिरास्यं च तस्योद्देशो द्युत
 ददेत्। विद्याणां दीयते दानं सर्वविघ्नविनाशनं। मृतकान्ते न दापुत्रैः सधेतो लभते।

अथ हलप्रवाह नमः त्राणि उयेनु वशुवाह ॥ मृदुभिः ऊर्वानि, मिषुभेः शुभिजित्वा च रेवती, मृदुमद्या, विशाखा, एवमनमवेष्टु
 रोगहीनाश्चिन्नाशुष्टवभेः प्रथमं हलप्रवाहं विदध्या नरा राजमान्ते । हस्तान्त्रिया म्या फणि वित्रविना न्यमेषु रिक्ता हस्ती विगतचं
 त्रिधि विहाय । हीशालि गोसमुदये विकुजा कवा रेसपेनु योग करणे शुहलप्रवाहं ॥ ४२ ॥ लांगल चकेण हलप्रवाहं शाहले
 नाह ॥ यस्मिन् नृमे सूर्यस्ति शतितन दकक्रां तं । यश्चा क्केण भुक्तं नृत्तं । यद्गम्यंतदा गतं । तानि त्रीणि भावि हलप्रवाहकतुष्टवभा
 नां नाराथस्युः ॥ अग्तो हलकाष्ठेन मत्रत्रयं, दृष्टौ, पुनका हस्यांतयो मध्ये हलत्रयेन वशाणि कृषि रुद्यातायः ॥ हलत्रयात्

मृदु ऊर्वमिषव रेवती मूले, मद्या विशाखा सहिते शुभेषु । हलप्रवाहं प्रथमं विदध्या त्रीरोगमु
 क्ता नित सौरभेयैः ॥ ४२ ॥ अक्रां तगता गतान्यन नु हां नाराथ भाग्यगुतो दृष्टौ भवितयं त
 तश्च कृषि रुद्याताय मूलत्रये । धिज्ञानां नवकं तदंतर गते स्यातां श्रियेः पंचके यद्यान्यः
 द्वितयं तदत्र कथितं चके शुभे लांगले ॥ ४३ ॥ हस्ता श्वि पुष्योत्तर रोहिणीषु, वित्रानुराधा
 मृग रेवतीषु । स्वाती धनिष्ठा सुमद्या सुमूले, वीजो विरुद्ध फलाप्रदिष्टा ॥ ४४ ॥

रेयो कुस्थाने पंचके दश नमः त्राणां पुनमेते श्रियेः । पशुस्वपि कृषिकर्तुरि नृद्विभवेत् । रोषं नमः त्रदयं हलकाष्ठाधः स्थ
 तदपि श्रियेः स्यात् ॥ जयवयाया ॥ लांगलं दंडिका यूयं यो कुक्ष्य समं चितं । लांगला दिलिखे ज्ञानिदिने राकां नृभादिता
 दंडिका हलमूयानां, द्विदस्थाने त्रिकं त्रिकं । यो कुयोः पंचके सयगता नावकुलांगले । दंडिका स्थे गवां नाशो यूयस्थे स्वा
 मिनो भयं । लेक्री लांगल यो कुस्थे मेत्रारं भादिनं क्रिये ॥ ४३ ॥ वीजवापेनं तानु वेडवज्रयाह ॥ हस्ता श्विनी पुष्य उत्तरा
 त्रयं रोहिणी, वित्रानुराधा, मृगशिरा रेवती, स्वाती, धनिष्ठा, मद्या, मूला, एवमेषु फणि वक्र विशुद्धेषु वीजो विष्टे
 ॥ तथा च ॥ रेवती रोहिणी उा नि, हस्तमेत्रोत्तरात्रये । वीजं प्रवापयेद्दीमान् यदीक्षेत सशयसं पदं ॥ ४४ ॥

अथ रीजो प्रिशा हलेना ह॥ रविभातृत्रीणि नमत्राणि मूर्द्धिर्विन्यसेत् न गलेत्रीणि अथ रेखा दशनमत्राणि पुष्पे वतु छयं वाहं
 वकं स्याद्भवेत्॥ फले मूर्द्धि खंडं गले कज्जलं उदरे श्रुत्रं हृदि॥ पुष्पे निस्त्रां डुलत्वं बज्जे दीति पुभवो नथाच॥ अति हृदि
 ना हृदि मूर्द्धिकाः शालभाः श्रुकाः॥ त्वचक्रं वरयं यं सप्रेता रीतयः स्मृताः॥ ४५॥ एवं हलखेटयतां वने सप्यं दं रोयेन
 त्रैः नजीवति ता न्युपजोत्या ह॥ कृत्तिका मूलमघा विशाखा श्रुषेष्ठा जराणी श्राडसि शुभे शुभुर्जगे न दं शितो भवति
 सगरुडे न रसितो वियमस्य मुखं प्राप्नोति॥ हलखेटकानां नित्यं यत्नं सार्णं प्रस्तावा दनो वामये त देवज्ञातय्य॥ ४६॥

मूर्द्धित्रीणि गले त्रयं वज्रथरो धिष्यानि वज्रा दशो स्यात्पुष्पे भवतु छयं वहिरतो भाना मिदं पंचकं।
 खंडं कज्जलमत्र हृदि रधिका निस्त्रां डुलत्वं क्रमात्स्यादीति प्रभवं भयं वरविभाद्रीजो प्रिकाले फु
 टी॥ ४५॥ यः कृत्तिका मूलमघा विशाखा सायनिका श्राडसि शुभुर्जगं दष्टः॥ स वै न ते ये न सुरसितो वि
 प्राप्नोति मृत्यो वद नं मनुष्यः॥ ४६॥ स्वात्य श्रुषारौ ड पुष्पसि राके रो गोत्य त्रिजयिते यस्य सः॥ ८
 तद्भैषज्ये वा हतो निः प्रयत्नाः स्याद्दुग्धा वैलं विजभा विवैद्यः॥ ४७॥ ॥ या धुन्य त्रियस्य यो ह्ये ॥
 समैत्रे प्राणत्राणं जायते तस्य कृष्णान्॥ विष्णो मो न्ये रोग मुक्तिस्तु मासा द्वि रात्या स्याद्वा सराणां मघा ॥

अथ सप्यं दष्टस्यां गे ज्वरस प्रा वेयेषु नमत्रे ज्ञातस्य रोगस्य न निहृति स्त्रा निशालि न्या ह॥ यस्य पुंसः स्वाति श्रुषा वा
 श्राडा पुष्पत्रियं ज्येष्ठा पुष्पे शुभे रोगो त्य त्रिजयिते॥ तस्य नाना विधकारणो न्यत्रानां रोगाणां भैषज्ये वा हतः प्रह
 तो मी रसमुडा त्वज्जमा धन्वंतरि रविनिः फलारंभः स्यात्॥ ४७॥ ये शुभे पुष्पे न्यत्र रोगो यावता काले न निव
 त्तते तद्वा लिनी ग्राह॥ यस्य रेवत्यां श्रुद्रा धार्या रोगो त्य त्रिः तस्य प्राणत्राणं जायते॥ उत्तरा वा हार्या मृगशिरसि
 यदि रोगो त्य त्रि भवति त हि मासा डो ग मुक्तिः स्यात्॥ मघा सुर्वि शति दिनेः रोग मुक्तिः॥ ४८॥ शुभं ॥

हस्तेवासवे. विशाखायां यदि रोगोत्पत्तिरदापंच दशदिनाद्दोगा मुक्तिः. मूलाश्विन्योरन्तरका. नवाहात. भ
राण्यां. विशाखायां श्रवणे. शतभिषेयका. दशदिना न मुक्तिः. ॥ ४९ ॥ उत्तरभाद्रपदायां. पुष्ये. उत्तराफाल्गुण्यारो
हिणी पुनर्वसु यदि रोगोत्पत्तिः. न दसपूरात्रा न रोगो मुक्तिरिति गगद्यैः निश्चितं उक्तं. ॥ ५० ॥ अथ रोगमुक्ता
नां पुस्तानं रोगकरणं पारिशेष्ये बुधदृष्टकरं तानि विवमुविवर्जनीया निशालिन्याह. ॥ सोमवासरे. शुक्रवास
रे. अवनमत्रेषु. अश्लेषा पुनर्वसुः. स्वातिसहितेषु. मघार्था. भराण्या. रोगनिमुक्तं कदाचिदपि ज्ञानं नैव कु

पभाद्रपदेवासवेसद्विदैवे. मूलाश्विन्योरन्तरि धिस्तेनवाहात. याम्येन्वाश्वे वैश्वदेवाहोचने
रुह्यं स्यात्तूनमेकादशाहात. ॥ ४९ ॥ आहि बुधेति स संज्ञेयमिच्छेया ज्ञापन्यादित्ययोः स प
रात्रात्. रोगान्मुक्तिजयिते मानवानां निःसीदधं जल्पितं गगमुखैः. ॥ ५० ॥ इन्दो वारे भा
नवै च ध्रुवेषु सापदिन्ये स्वातियुक्तेषु भेषु. पित्र्ये चांते वै व कुथान्किदाचिन्नैव स्नानं
रोगनिमुक्तं जंतु. ॥ ५१ ॥ लग्ने च रेसौरिकुजा कुर्वारे. रिक्तातिथौ च नुवले विहीने. केने
त्रिकोणारिगते शुभायैः स्नानं हितं रोगविमुक्तं जंतोः. ॥ ५२ ॥ शुभं भवतु लेखकस्य. ॥

याति. कृते च रोगो जायते. ॥ लग्नः. च रे विलग्नै रविभौमवारे रिक्तातिथौ स्याद्दहले वयमे. धिस्ते च रे रोगसि
मुक्तकानां स्नानं नराणां निरुज्ज्वकारीति. ॥ ५१ ॥ अथ स्नाने शुभमाह. ॥ च रे लग्ने. शनिभौमरविवारे. रिक्ताति
थौ च नुवले विहीने वतुथष्टिमहादशे वडे. त्रिकोण ५। रे अरिष्टवतस्थाने पायैः रोगविमुक्तं जंतो स्नानं हि
तं. पुरास्त्री. ॥ ५२ ॥

अथ नृत्यारंभशालिन्याह ॥ हस्तः पुष्यः धनिष्ठाः श्रवणाः ज्येष्ठाः रेवतीः शतभिषाः पुत्ररात्रयं श्रुयं नवगोसिम्हः गगधिः रा
 तां नृत्यारंभशोभनः प्ररात्रः ॥ ५३ ॥ अथ रातां पदाभिषेकत्वागत्याह ॥ मैत्रं ज्येष्ठायाः हस्तः पुष्यः रोहिणीः श्रवणं पुत्र
 रात्रये रेवतीः मृगशिराः श्रुविनी एते भेषु निश्चितं रातां समभिषेकः कथ्यते ॥ ५४ ॥ अथ राजा वलोकनं पुनः पुनः याह
 मृगशिराः श्रुविनी पुष्यः श्रवणं धनिष्ठाः हस्तः रोहिणी पुत्ररात्रयं विना रेवती श्रवणाः सहिता एतानि भानि नृपाणां द
 शनि शुभप्रदानि ॥ ५५ ॥ अथानः पुराणं वारवधुर्नाराजसंगमयेषु यत्फलं तदुच्यते ॥ रेवत्यादिष्वनमजोति

हस्तः पुष्यो वासवं श्रानुराधा ज्येष्ठा यो ज्येष्ठा रातां पुत्ररात्रयं पूर्वविद्यैः कीर्तितं श्रुक्रवर्तनं
 त्वारंभशोभनोयं भवति ॥ ५३ ॥ मैत्रेशाक्रकरपुष्यरोहिणी वैष्णवेष्टुतिसृष्टरासुच रेवती
 मृगशिराः श्रुविनी श्रुविः अमा भुजां समभिषेक इत्यते ॥ ५४ ॥ सौम्याश्चिन्तिष्य श्रवणं श्रुविष्ठाह
 त्रः अत्रवत्वा शुभपूषभानि मैत्रेण युक्ता निन रेवराणां विलोकने भानि शुभप्रदानि ॥ ५५ ॥
 षट्पयोः सप्तो द्वादशां कराश्च यो रंदराजानि नवक्रमेण ॥ पूर्वदिग्निध्यापरभागं युजि विरं
 तने ज्योतिषिकैः स्मृतानि ॥ ५६ ॥ पूर्वभागं युजि भेषति प्रियो यो धिताम परभागं यो निनि
 स्त्री नृणां भवति मध्ययोगिनि प्रेम नूनं शुभयोः वरस्परं ॥ ५७ ॥ रौडाहियाम्या निलवारुणौडा
 एवाह जघन्यानि तथा दहंति ॥ अत्र द्विदेवादिभिर्भानि नूनं समानि रोषाणि पुनर्मुनीन्द्राः ॥ ५८ ॥

पूर्वभागयोगानि भवन्ति ॥ अह्निस्माद्वादशाभानि एतानि मध्यभागयोगानि भवन्ति ॥ ज्येष्ठा नवभानि श्रुपरभागं
 योगानि भवन्ति ॥ क्रमेण पुरातने देवज्ञे कथितानि ॥ ५६ ॥ अथ पूर्वदिक्फलं रथो हृत्याह ॥ पूर्वभागयोगिनि स्त्रीणां
 पतिप्रियो भवति ॥ श्रुपरभागयोगिनि स्त्रीणां पुंसां प्रियो भवति ॥ मध्यभागयोगिनि भेषे वरस्परं देवतोऽप्रीति भ
 वति ॥ ५७ ॥ रौडा ज्येष्ठा भराणी स्वाति शतभिषा ज्येष्ठा एतानि जघन्यानि श्रुधमा कथयति ॥ तथा अत्रानि वि
 शारवा पुनर्वसु एतानि दहंति छत्रमानि रोषाणि समानि मध्यमानि निश्चिर्त मुनीन्द्राः ॥ ५८ ॥

[illegible]

४ हस्तुधान्यं कुरुते समर्धं जघन्य धिह्ये भुदिते महाधर्मा समेषु धिह्येषु समं
 हिमांशुः वदंत्यसंदिग्धमिदं महांतः ॥ ५९ ॥ शुंधकंतदनुमंदलोचनं मध्यालो
 चनमतः सुलोचनं। रोहिणी प्रभृतिभ्यस्तु विधिं नूनमत्र गणयेत्पुनः पुनः
 ॥ ६० ॥ लाभोन्धके निकट एव हतस्य चौरैः प्रयस्य लज्जिरिह केकरभेषु दिष्टा।
 हरेः श्रुतिश्चि विटभेन तु तद्धनापि नष्टा पिरुत्तमविलोचनभेकदा चित् ॥ ६१ ॥

लोचने चौरहताग्रथलाभलाभमाहा॥ अंधमेचौरै हतिस्य डथस्य निकटेष्वलाभः॥ केकरे लोचने लक्षिः
प्राप्तिः कथिता यत्नादि॥ मधलोचने हूरस्थस्य द्रव्यस्य प्रवणमानं नतद्वनप्राप्तिः॥ विलोचने डथस्य चौरै हति
स्य कदाचिदयिनप्राप्तिः॥ देवज्ञवल्लभो॥ लाभो धके निकटेष्वहृतस्य चौरैः डथस्य लक्षिरिह केकरभेद
यत्नात्॥ हूरेश्रुतिश्चिच्छिद्यते तु कथं विदेवनप्राप्तिरत्र सुविलोचनमेकदाचित्॥ ६१॥

अथ नवस्य राज्ञो युगपद्वृक्षये विग्रहसंध्यो कुलोपकुलकुलानि नमत्राणि शाईलेनाह ॥ रुद्रिका. मृगशिरः.
 पुष्पमद्या. धनिष्ठा. चित्रा. विशाखा. मृगशिरः. पूर्वफाल्गुणी. उत्तराश्रय. मूल. एतानि त्रयोदशानमत्राणि कु
 लसंज्ञानि स्फुटं निश्चितं ॥ रोहिणी. पुनर्वसु. हस्त. ज्येष्ठा. श्रवण. अश्लेषा. भरणी. स्वाती. मृगशिरः. पूर्वफाल्गुणी
 रेवती. पूर्वभाद्रपदा. एतानि एकादशानमत्राणि उपकुलानि ॥ अथानंतरं रोषाणि. मृगशिरः. रातमिषा
 आर्द्रा. मृगशिरः. एतानि चत्वारि नमत्राणि कुलकुलान्युक्ता ॥ नरयति जयवयसि ॥ द्वितीयादशमी षष्ठी

आनेये नवपुष्य वित्र्य वसुभेत्वा बुद्धिदैवास्त्रिनी. भाग्यचुत्तरनेत्र
 तानि कुलजान्युक्ता निभानि स्फुटं । वस्त्रादित्यकरे नृविष्णुहियमस्वार्त्त
 दुष्टेषां जिभाया रुद्रोपकुलान्यथो कुलकुलान्युक्ता निरोषानि च ॥ ६२ ॥
 नागरस्य विजयः कुलभेषु स्यात्समित्युपकुलेषु वयातुः । युध्यतोः कुल
 कुलेषु वसंधिः निदिशो नमिति भुजो हभयोश्च ॥ ६३ ॥

कुलकुलमुदाहृतं । विषमाश्च कुलाः सर्वे शेषाः स्युस्त्रिथयः कुलाः ॥ रविस्त्रयोऽंगुः शौरिश्चत्वारो हि कु
 लामताः । भौमश्च कुलोऽष्टौ कुलाख्ये चः कुधवारः कुलकुलः ॥ ६२ ॥ अथैवांप्रयोजनं नरयोऽदत्तयाह ॥ नग
 राधिपतिस्तस्य कुलभेषु सर्वेषु संग्रहे युध्यतो नृपयो मध्यनागरस्य स्वस्थानस्थितस्य नृपस्य विज
 यः स्यात् । उपकुलेन सेवेषु आगतनृपस्य विजयः । कुलकुलेषु संग्रामादुभयो नृपयोऽधिपतिर्निदिशो

तस्मै वयसि ॥ ६३ ॥

अथ विज्ञय युस्त्रावेस्त्रियोगे विज्ञयाधिकता भवति तं योगं हरिण्याह ॥ यत्स्यैकपादो न्यराः स तत्र वक्ष्यते ॥ यथा दत्तय
मन्यराशि संबंधित द्विषमवरण धिदं त्रिपादन सत्रां यथा ॥ कृत्तिका पुनर्वसु पुनर्वसु राका नुग विशाखा पुनर्वसु
हृषीकेशा पुनर्वसु एतन्नास्ति नक्षत्रे भद्रातिथिर्द्वितीया सप्तमी द्वादशी कदाचित् रवि रात्रिभौमानां वासरे दिन
यदि ज्ञायते तर्हि एतेषां त्रयाणां संयोगे गणादिभिः त्रिपुष्कर संज्ञको योगः कथितः ॥ तस्मिं योगे वृद्धे नष्टे ह
ते त्रिपुष्क फल दो भवति ॥ तथा च ॥ वाराः कूरास्त्रिभिर्भद्रा त्रिपदी खंडितं च भद्रा एतत्रय समायोगा त्रिपुष्कर

विषमवरणधिष्यंभद्रातिथिर्यदिजायते दिनकरशानिस्माद्युत्राणां
 कथनंवनवासरे। मुनिभिरुदितः सोयंयोगस्त्रिषुष्करसंज्ञकस्त्रिंशु
 णकलदोष्टद्वेनहेहतेवमृतेयवा॥६४॥ यौष्माश्विनोःसायपिञ्चा
 ऋषीश्चयज्ञेष्टामूल्योरन्नरालं। तद्भंजानंस्यावतुर्नाडिकं हि
 यात्राजन्मोदाहकालेष्वनिष्टं॥६५॥ श्रीनारायणायनमः॥

मुदाहृतं ॥६४॥ एवं शुभाशुभफलान्यभिधाय दुस्सवकार्येऽप्यहार्थे गंडांतशालिन्याह ॥ रेवतीत
स्याद्वेद्यदिके प्रांते शुश्रिन्याः श्राद्धे द्वेद्यदिके गंडांतस्यात् ॥ एवं साययित्रास्यो ज्येष्ठा मूलयोश्च श्रुंत
रालं गंडांतं ॥ उभयोश्च तु नडिके ॥ शुश्र्वे शेषे द्वे मद्ये श्राद्धे द्वे ॥ फलं ॥ यात्रागमनं जन्मप्रसवः उदाहोस
मये श्रुतिर्ह निश्चये ॥ तथा ॥ कुलीरमीनालिगृहांतसंधिवदंति गंडांतमिति प्रसिद्धाः ॥ सिंहजधने
च गृहाद्ये युक्ते प्राणायहारिदिनघोऽशाहात् ॥ यवनः ॥ जातो न जीवति नरो मात्रायित्रो भवेत्स्वकुलहंता ॥

गङ्गिनी कतिगणंती वहगङ्गानुरगोभ

三十一

अथ जन्मप्रस्तावे मूलज्ञानस्यापत्यस्य यन्तुत्वं तत्पुमाणि कथ्याह ॥ शुभुक्ते शुनती ते मूले संभवो जन्मस्य
स्थितं बालकं परित्यजेत् ॥ शुधवा परित्यागा शक्यौ तपिता समाष्टकं शुद्धौ ववणि तस्य बालकस्य मुखं न
विलोकयेत् ॥ मूलादिविभागेन फलं ॥ वेदा ४ मुनि ७ गजा ८ नन्दादि १० ग्वाणाश्च परसाधुभवाः ११ मूल
संभववः शाखायत्रं पुष्टं फलं शिखा ॥ मूले मूलविनाशः स्यात् स्रंभे हा नि धनि सयः ॥ त्वविभात् वि
नाशः स्यात् शाखायां मातुलस्य च ॥ पत्रे च राजा यात्रत्वं पुष्टे मंत्री फले नृपः ॥ पतेषां मूलज्ञानानि

शुभुक्तमूलसंभवंपरित्यजेच्चवालकं।समाह्वयंयिताथवा
नतन्मुखंवलोकयेत्॥६६॥तदाशपादकेयिताविषय
तेजनन्यथा।धनसमस्तृतीयकेचतुर्थकःशुभावरुः॥६७॥

घायां विरजीविता ॥ ६६ ॥ अथ मूलजातस्य पादे पृथक् पृथक् फलं प्रमाणिकया ह ॥ तस्य मूल
स्याथ पादे जातस्य पितामिच्यते ॥ द्वितीये जननी ॥ तृतीये धनहानिः ॥ चतुर्थे शुभावहः ॥ एतत् फलं
वायुरित्यागे ॥ अथ वक्ष्ये तन्मुखावलोकने ज्ञेयं ॥ न तु त्यागे मुखवलोकनेत्यर्थः ॥ ज्येष्ठे न भः कार्त्तिके
कमागशिर्ष्याता ललोके वसते न मूलं ॥ एतेषु जातः खलु तेन मुक्ता न तत्र दोषा भवन्ति हि जेठः ॥ श्राव
णे कार्त्तिके वैवश्वे च यौषते चैव ॥ स्वर्गलोके वसे न मूलं मर्त्यलोके न दुष्यति ॥ आ

माधवेमत्पलोकवसेमूर्त्तिसवर्निर्गकरिद्वि ।